

verder in dit nummer

Vespers

In tal van kerken zijn op de eerste adventszondag vespers en cantatediensten. Zo viert de Nicolaïkerk de Eerste Advent met Lessons en Carols. In de Janskerk is een week eerder, op Eeuwigheidszondag, de Choral Evensong met de Schola Davidica.

5

Hongaren

In het jaar 1722, nu 290 jaar geleden, kregen Hongaarse studenten van de vroedschap Utrecht toestemming, kerkdiensten in hun eigen taal te houden. Marti Tüski is al twintig jaar pro deo predikant, die nog steeds elke zondag in het Hongaars kerkdiensten houdt. Een interview.

6

Erfgoed

Kerk en religie vormen een cultureel erfgoed waarvan 'wij allen' erfgenaam zijn. Dat geldt zowel de 'hardware' (gebouwen, andere kunstwerken, maar eventueel ook de instituties) als de software (traditie, verhalen, ritueel, gedachtegoed). Deel 4 van de serie 'Voltooiing Domkerk'.

7

Kindernaam

De halfjaarlijkse herdenkingsbijeenkomst voor overleden kinderen, in het Wilhelmina Kinderziekenhuis, heeft een treffende titel: 'We noemen je naam'. Denise Dijk doet verslag van zo'n samenkomst.

8

HERZIENING OVERHEIDSBESLUIT GEWEIGERDE INREISVISA Ghanezen mogen toch komen

Peter van der Ros

* De Utrechtse delegatie springt in de zomer van 2011 op Ghana's hoogste punt. Van links naar rechts: Arja Smits, Peter Bakker, David Lartey, Bettelies Westerbeek, Marina Meeuws-Koelewijn (foto Bob van Meijeren).

Het Ghana comité van de Protestantse Gemeente Utrecht heeft bijzonder goed nieuws te melden: "De Ghanezen mogen komen!" De hele delegatie die door de Nederlandse overheid in juni dit jaar nog een inreisvisum werd geweigerd, mag nu toch

ons land in. Arja Smits van het comité: "Wij hebben na een uitvoerige procedure tegen de weigering van de inreisvisa voor de acht personen, begin deze maand te horen gekregen dat een nieuwe aanvraag beslist zal worden toegewezen."

Sinds 1994 onderhoudt de PGU een vriendschapsband met de Nativity Church in La, een plaats in de buurt van de Ghaneese hoofdstad Accra. De afgelopen achttien jaar zijn er verschillende uitwisselingen geweest van delegaties uit Utrecht en La. In de zomer van 2011 is er een delegatie uit Utrecht op bezoek geweest in Ghana. Behalve de uitwisselingen hebben we afgelopen jaar een gezamenlijke kerkdienst gehad via live contact met Ghana. De vriendschapsband wordt ook gedeeld via facebook, op de pagina La-Utrecht-Ecumenical-Relationship.

De Ghanezen komen zodoende in de winter, in de weken van de kerstvakantie. Arja: "Details volgen later. We willen wel alvast melden dat we mensen zoeken die willen helpen met het programma en de voorbereiding. Te denken valt aan koken, vervoer, meedoen met programmaonderdelen zoals Bijbelstudies en discussies over het thema. Ook zoeken we nog gastgezinnen."

Winterkleding

Omdat de komst van de Afrikanen dit keer in de winter valt – meestal waren de tweejaarlijkse bezoeken uit Accra in de Nederlandse zomer gepland – is

tijdelijk beschikbaar gestelde warme winterkleding welkom. De organisatie hoopt op positieve reacties via het mailadres: ghanacomite@gmail.com.

Oproep

Wie van interculturele ontmoetingen houdt en bovendien de komende twee maanden vier uur per week de tijd heeft, vrij is in de kerstvakantie en goed in organiseren en plannen (of dat allemaal graag wil leren), kan zich aanmelden als lid van het Ghana comité.

Voor meer informatie, mail naar: ghanacomite@gmail.com of bel Arja Smits, 06-1974 2623.

OMDUW WINT 'MANTEL VAN SINT MAARTEN'

'Met haar voeten in de modder'

Bram Schriever

Tijdens de drukbezochte bijeenkomst in de Domkerk rondom de uitreiking van de Mantel van Sint Maarten heeft Herre Talsma, voorzitter van het Diaconaal Missionair Orgaan, de Oorkonde 2012 uitgereikt aan OMDUW. De prijs bestaat naast de Oorkonde ook uit een bedrag van duizend euro. Andere genomineerden waren het Ubuntuhuis en het project Schuldulpmaatjes van het Stiltecentrum.

OMDUW staat voor Oecumenische Missionaire Diaconale Utrechtse Werkgroep en wil het welzijn van de mensen in de stad Utrecht helpen bevorderen. In het bijzonder van hen die aan de rand van de samenleving zijn terecht gekomen, zoals dak- en thuislozen. OMDUW probeert alle mensen te helpen die om hulp komen

* Vertegenwoordigers van de drie genomineerde instellingen: Omduw, Schuldulpmaatje en vrijwilligers van het Ubuntuhuis (foto Onno Yska).

vragen. Ook mensen die om financiële redenen, bijvoorbeeld huurachterstand, in de problemen zijn gekomen.

OMDUW is al dertig jaar actief in Utrecht en wordt gesteund door veel kerken in Utrecht. Uit het juryrapport las Herre Talsma

het volgende: "De organisatie staat met haar voeten in de modder en geeft directe steun aan mensen uit haar doelgroep. Daarnaast is deze organisatie ook een pleitbezorger voor deze groepen bij de gemeente Utrecht. Zo geeft zij stem aan mensen die zelf niet of niet goed voor hun eigen belangen op kunnen komen. Samen met andere organisaties heeft deze organisatie er voor gezorgd dat de gemeente subsidie heeft verstrekt voor de nachtopvang voor illegalen en dat er extra bedden zijn gereserveerd voor schrijnende gevallen, vooral moeders met kinderen. De jury bewondert het uithoudingsvermogen van de mensen die bij dit initiatief zijn betrokken en hun vermogen om, als dat nodig is, samen met anderen nieuwe initiatieven te ontwikkelen. Een echt Utrechts gebeuren met een goede, kerkelijke achtergrond."

Zie verder pagina 4: **Confrontatie met schrijnende situaties**

Conny van Lier
Kerkelijk-cultureel werk Domkerk

Op een dag stond hij daar. Een vriendelijke mogelijk oost-Europese man met een baardje en een dikke wollen muts. Hij was altijd vriendelijk, zeven dagen in de week. 's Middags en 's avonds ledereen zei hij vriendelijk 'goedemorgen', 'goedemiddag', 'prettig weekend', 'fijne kerstdagen'.

Je raakt eraan gewend, dat er altijd iemand is, die je welkom heet en je het goede wenst. Hij stond er ook maanden, jaren en de mensen gingen hem kennen, een kopje koffie geven, een praatje maken en natuurlijk zijn krantje kopen voor daklozen.

Hoe een schok het in eerste instantie ook leek, dat er mensen zonder dak en thuis voor de supermarkt staan, terwijl zij hopen op een euro om de dag en de nacht door te komen. We raakten eraan gewend en bouwden een vriendelijke band op met deze man, die waarschijnlijk een model-krantenverkoper was, trouw en toegewijd aan zijn publiek. Even plotseling als hij verscheen, was hij op een dag ook weer verdwenen.

Tekort
Pas geleden - en rond de Armoedeweek 'Why Poverty' zal het op grotere schaal gebeuren - stond er geen krantenverkoper, maar iemand van de voedselbank met een grote supermarktwagen voor de deur.

Kees Bouman

"Twee geloven op één kussen, daar is de Geest aan het klussen", aldus collega Otten. Met haar op één kussen slaap ik niet, wel met het verlangen naar de oecumene zoals dat leeft bij Katholiek Appèl.

Ottens woorden geven de ruimte voor een paar opiniërende opmerkingen. Het appèl houdt in: terugkeren naar de gezamenlijke oorsprong - de samenhang tussen canon, credo, ambt (opzicht). In de prospectus is het zelfs: 'Het begint allemaal bij de eucharistie: dááruit ontstaat de kerk.'

Met zijn rolstoel en regiotaxi komt Jan Wouters overal. 'Krui-mels', zo noemt hij zijn belevenissen en gedachten die hij voor Kerk in de Stad opschrijft.

In het verleden heb ik veel last gehad van psychische klachten. Dat was heel naar, maar gelukkig gaat het nu heel goed met me. Het gevolg is geweest dat ik nog altijd schrijf voor bladen in de psychiatrie. Er is 'Alter' van Altrecht, 'PN' van de SBWU en 'De Boog' van het gelijknamige dagactiviteitencentrum. Deze bladen verschijnen vier keer per jaar.

In de periode dat het niet zo goed met me ging heb ik veel liefde ontvangen. Dat is erg fijn om te vertellen. Ik kwam veel in Lunetten, daar was op vrijdagmorgen de kookclub in de Musketon onder leiding van Irfan Bayrak. Zelf hielp ik altijd mee

Het bordje met de vraag erop maakte duidelijk wat hij daar stond te doen: "Hebt u van uw boodschappen iets over voor de voedselbank. Wij komen te kort." En zonder enig probleem haalden al de boodschappen ha-lende mensen vriendelijk weer een pak havermout, een pot jam of een fles olie uit hun tas en stopten die in de inmiddels flink vol rakende boodschappenkar van de voedselbank. Even was ik geschokt toen ik het zag. Dat er al zoveel extra eten nodig is, voor blijkbaar zoveel mensen, die zelfs dat niet of nauwelijks meer genoeg hebben. Het hield me de hele dag bezig.

Verpakken
Armoede in Nederland. Gaat het daarbij alleen om anonieme

mannen en vrouwen, het liefst uit een ver land? Nee, in alle eerlijkheid hoor ik van steeds meer zeer nabije vrienden en vriendinnen, mensen die gewoon in Nederland op de universiteit hebben gezeten, dat zij in grote financiële problemen verkeren. Door een scheiding, ziekte of werkeloosheid. Op een dag worden dan zelfs de primaire uitgaven voor eten, je telefoon of warm water een probleem. We zijn er goed in zulke problemen in Nederland te camoufleren en 'aangenaam' te verpakken en na een tijdje wennen we eraan. Een goed idee, dan maar een winkelwagen van de Voedselbank bij de supermarkt. Dat hebben onder andere de kerken toch gelukkig weer goed opgepakt.

MEDITATIEF MOMENT

Armoede in Nederland. De hele culturele zondag 25 november 'Hoezo Armoede?' wordt er in allerlei programma's aandacht aan besteed. Armoede gaat over delen. Armoede gaat over rechtvaardigheid.

Ondertussen is er een nieuwe Aziatische mevrouw bij de supermarkt komen zitten, soms met een klein jongetje, ongetwijfeld haar zoontje. Als een vrouw met een kind daar zit... ik weet niet of ik daaraan kan wennen...

Katholiek Appèl: een hele klus

De kerk ontstond uit de prediking vanaf Pinksteren. Woord en Geest zijn de voorwaarden voor de katholiciteit, en de tucht: binnen de kerk kan niet alles gezegd en gedaan worden. Het gaat om dat Woord, verwoord binnen de canon, dat op weg gaat, voortdurend kerk-zijn schept. Dat Woord is al heel lang op weg.

Israël
Ik mis daarom in het appèl Israël, dat als eerste door het Woord werd geroepen, gevormd. Het Woord schept kerk-zijn, hoe de

kerk zich uit in haar belijdenis doorheen de eeuwen. Die belijdenis heeft gezag, voor zover dit valt binnen de ruimte van de canon, van wat Woord en Geest aanreiken. Kerk-zijn, in de ambten krijgt het zichtbare vorm. Ambt, verbonden met roeping, wijding/inzegening, ik acht het van groot belang. Ambt, dan ambt als het zich in dienst laat nemen door de gang van Woord en Geest. Maar ook: staan geloofsgemeenschappen zonder ambten buiten de katholiciteit? Kunnen Woord en Geest niet

buiten de kerkelijke ambten om zeer katholiek werken, geheel verbonden met de kerk van alle eeuwen? Terecht zegt het Appèl: "Christus is de bron van alle katholiciteit." Punt! "Terugkeren naar onze gezamenlijke oorsprong." Die oorsprong is de eerste eeuwen, met name wat betreft de ambten, in schemer gehuld.

Kortom, goed dat dit appèl er is om, kerkbreed, te klussen aan fundamentele vragen rond ambt en belijden.

Lunetten

om een heerlijke rauwkostsalade te maken. Maar we moesten altijd eerst boodschappen doen in de supermarkt in het winkelcentrum Zevenwouden. De Musketon heeft een heel professionele keuken. De fietstocht naar Lunetten was altijd heel plezierig. Wat is het Beatrixpark mooi. Het is fijn als je een doel hebt om naar toe te fietsen. De maaltijd was heerlijk en Irfan kookte altijd een ruime voorraad. Zo konden we in een bakje nog een maaltijd mee naar huis nemen voor de volgende dag. Op woensdagmiddag ging ik altijd naar de wijktuin in Lunetten. Deze tuin ligt naast stadsboerderij Koppelsteede. We hadden een eigen huisje waarin we koffie konden drinken en

een koekje eten. De leiding had Anita Goossen. Net als Irfan werkte ze bij de SBWU. Anita had voor ons altijd een klusje op maat, er was voldoende gereedschap aanwezig. Ik denk er met plezier aan terug. De wijktuin, een siertuin, zag er prachtig uit. En af en toe hadden we zelfs een feestje op de tuin compleet met zangkoor en lekkere hapjes. Onlangs kwam Judith nog bij me op bezoek, ik had haar heel lang niet meer gezien. We werkten vaak 'over' in de wijktuin op vrijdagmiddag. Was ook erg gezellig. Thuis kreeg ik één keer in de week bezoek van Gina de Vries (ook SBWU). Zij was ook 'geknipt' voor haar werk. Mijn administratie was keurig op orde, mede dankzij Gina.

KRUIMELS

bomen treuren niet

bomen treuren niet – bij de neergang van het leven denken zij aan opgang

voor ieder afgeval-len blad creëren zij een nieuwe knop die zij koesteren en beschutten maandenlang tot de eerste lentezon zich baanbreekt door het wintergrijs

bomen treuren niet – of zijn zij de dragers van een eeuwenoud geheim: hoe men het treuren kan doorstaan –

Oeke Kruythof

Vooruit

De klok is vooruit gedraaid duister en licht in najaarslucht vallende gele -bruine bladeren verraden de tijd

we moeten wennen aan minder zon aan meer vallende engelentranen

door de ramen turen of de wind gaat liggen of zon om een wolk gaat schijnen

toch maar een dikke jas en een paraplu want de tijd heeft haar gezicht getoond

Eddy Lie

KRALEN

Kralen in mijn hand glanzend mat rond soms gekant van alles wat ik rijg ze aaneen veelkleurig leven hard glas tegen krassen bestand wel breekbaar een liefdessnoer vervlochten met de lijnen in Gods hand

Cobie Ruijgrok

Eerste Advent in de Nicolaïkerk

Steven Slappendel

* Nicolaïcantorij onder leiding van Ko Zwanenburg (foto Steven Slappendel).

In de ochtenddienst van 2 december viert de Nicolaïkerk de Eerste Advent met 'Lessons en Carols'. Het wordt een dienst met lezingen en liederen in een opzet vanuit de Anglicaanse traditie. Ds Dirk Neven is voorganger en medewerking wordt verleend door de Cappella di San Nicolai en de Nicolaïcantorij onder leiding van Ko Zwanenburg, Paulien van der Werff, sopraan, Anne-Marieke Evers, alt en Berry van Berkum, orgel.

Het eerste deel uit de cantate 'Machet die Tore weit', Kantate zum 1. Advent, van Georg Philipp Telemann (1681-1767) wordt uitgevoerd. De cantate klonk voor het eerst op de eerste adventszondag 1719 in Eisenach.

Van Telemann zelf is geen handschrift bewaard gebleven. Wel is er een door J.S. Bach gemaakt handschrift van de cantate bewaard. Bekend is dat Bach deze cantate op 28 november 1734 in Leipzig heeft uitgevoerd. Verder klinkt het Magnificat in

A van Johann David Heinichen (1683-1729). Johann David Heinichen studeerde, net als Georg Phillip Telemann, rechten aan de Universiteit van Leipzig. Hij zong daar mee in het koor van de Thomaskerk onder Bachs voorgangers Johann Schelle en Johann Kuhnau. Kuhnau was ook Heinichens muzikale leermeester.

In 1710 vertrekt Heinichen naar Venetië om zich verder te verdiepen in het componeren. Daar ontmoette hij onder andere de componisten Antonio Lotti en Antonio Vivaldi.

In 1717 wordt Heinichen benoemd tot kapelmeester van het Hof van Dresden. Hij wordt daarmee indirect collega van J.S.Bach. Onder leiding van Heinichen wordt het Hoforkest één van de toporkesten van Europa. Heinichen componeerde ook veel kerkmuziek. Helaas is veel muziek, die toen nog niet was uitgegeven, tijdens het bombardement op Dresden verloren gegaan. De muziek van Heinichen is fantasieus en ritmisch origineel. Het Magnificat in A is het laatste werk dat Heinichen schreef.

Wieke de Wolff
straatpastor

De laatste tijd zingt er een refrein van een oorlogsliedje door mijn hoofd, dat ik leerde toen ik een kind was. Het gaat zo: 'Pack all your troubles in your old kit-bag and smile, smile smile; while you've got a lucifer to light your fag, smile boys that's the style, what's the use of worrying, it never was worth while, so, pack all your troubles in your old kit-bag and smile, smile, smile.'

Smile

Mijn moeder legde me destijds uit waar het vandaan komt: het liedje ontstond in de Eerste Wereldoorlog, zei ze, en het werd geschreven om de moed erin te houden. Je moet die soldaten voor je zien terwijl ze naar het front gaan, plunjezak over de schouder met daarin hun spullen, in het besef dat ze misschien wel hun dood tegemoet lopen. Hoe hou je dan de moed erin? Met een marsliedje, of zoals de Engelsen het noemen: een marching song.

Het is een pakkend refrein, met een opgewekt melodietje, en je kunt op het ritme ervan inderdaad heel goed lopen. Waarom zingt dit door m'n hoofd, vraag ik me af. Het antwoord weet ik wel. Ik vind het beklemmende tijden. Op het nieuws en in de kranten worden we steeds weer geconfronteerd met dat ene woordje: crisis. Als je een woordspin rond dat woord zou maken kom je op bezuinigingen, ontslagen, schulden. En die woorden roepen weer andere woorden op: onze-

kerheid, angst, hoe nu verder? De crisis hakt erin. Overal wordt bezuinigd – en dat heeft gevolgen. Bij de voedselbank en de schuldhulpverlening ontstaan wachtlijsten, veel mensen houden het hoofd amper boven water. Als straatpastores worden we steeds weer geconfronteerd met het gegeven dat mensen zonder regiobinding geen gebruik meer mogen maken van de nachtopvang. Uitgeprocedeerde asielzoekers, en mensen die nog wel aan het procederen zijn en de uitslag daarvan in Nederland mogen afwachten maar geen recht hebben op opvang kloppen regelmatig aan de deur. Soms kan er een uitzondering voor hen gemaakt worden, soms ook niet. In dat laatste geval mogen ze drie nachten in de opvang verblijven – daarna moeten ze een andere oplossing vinden. Geen wonder dat het tentenkamp in Amsterdam groeit... Een marching song, daaraan heb ik dringend behoefte. 'Pack all your troubles' borrelt dan

VAN DE STRAAT

op – hoewel ik het geen bevredigende tekst vind. Als je al je zorgen in je plunjezak stopt, blijf je er nog steeds mee rondsjouwen, hoe veel je ook glimlacht. Daarom ben ik op zoek naar een alternatief. Woorden van Jezus komen boven: "Wie van jullie kan zich door zich zorgen te maken een el aan zijn levensduur toevoegen?... Vraag je niet bezorgd af wat zullen we (of wat zullen zij) eten, drinken, waarmee zullen we ons (waarmee zullen zij zich) kleden, jullie hemelse Vader weet wel dat jullie dat alles (dat zij dat alles) nodig hebben. Zoek liever eerst het koninkrijk van God, en zijn gerechtigheid, dan zullen al die andere dingen je erbij gegeven worden. Maak je dus geen zorgen voor de dag van morgen, want die dag van morgen zorgt wel voor zichzelf. Elke dag heeft genoeg aan zijn eigen last." Kan iemand hier een 'marching song' van maken? Dan zing ik het de hele dag.

Vespers in Zuidoost

Op zondag 2 december, Eerste Advent, is er om 17.00 uur een vesper in de Nicolaïkerk. Voorganger is ds Hans Koops, organist is Berry van Berkum en de Marcuscantorij onder leiding van Karel Demoet werkt mee. We starten met een nieuwe serie lezingen, nu rond het thema: Geboorteverhalen. Op deze eerste adventszondag is de lezing Exodus 2: 1-10, de geboorte van Mozes.

De cantorij zingt onder meer Psalm 24 in de vertaling van Pieter Oussoren: 'O come, o come Immanuel' en verder het Magnificat uit The Second Service van William Byrd (1540-1623) De vesper begint om 17.00 uur.

Concerten zaterdag in de Domkerk

Zaterdagmiddag 24 november om half vier geven koor en instrumentalisten van de Domcantorij een concert in de Domkerk. Op het programma staan de 'Geistliche Gesänge' opus 110 en de koraalcantate 'Meinen Jesum lass ich nicht' van Max Reger. Het concert in de reeks Zaterdagmiddagmuziek in de Domkerk op 1 december betreft de componisten Johann Sebastian Bach (1685-1750) en Hugo Distler (1908-1942). Adventsmuziek van beiden wordt die middag om half vier ten gehore gebracht door Domorganist Jan Hage. Toegang tot beide concerten is in principe gratis, wel is er een collecte na afloop waarin de organisatie een bijdrage van vijf euro per bezoeker verwacht. Meer informatie staat op de website www.zaterdagmiddagmuziek.nl.

Magnificat Bach in de Geertekerk

Op zondag 2 december wordt in de Geertekerk het Magnificat in D (BWV 243) van J.S. Bach uitgevoerd. Met de uitvoering van dit prachtige werk van Bach wordt tevens het 45ste jubileumjaar van de Utrechtse Bachcantatediensten afgesloten. Solisten zijn Liesbeth Vanderhallen (sopraan I), Mignon Primus (sopraan II), Ella Rombouts (alt), Erik Janse (tenor), Pétur Oddbergur Heimisson (bas). Koor en orkest staan onder leiding van Gerrit Maas. Gert Knepper verzorgt de inleiding. De cantatedienst begint om 19.30 uur. Toegang is gratis, na afloop is er een collecte. De Bachcantatediensten worden financieel mede mogelijk gemaakt door de lokale overheid.

Kerstindestad.nl staat weer online

De website kerstindestad.nl, met daarop de activiteiten in de stad rond de kerstdagen, staat weer online. Evenals vorige jaren biedt de redactie van Kerk in de Stad weer deze service. Het staat iedereen vrij om berichten te sturen naar de redactie, zowel voor deze agenda op internet als voor het gedrukte exemplaar van Kerk in de Stad. Mailen kan ook direct naar het adres: e.kerssen@protestant-utrecht.nl.

(vervolg van voorpagina)

De uitreiking van de ‘Mantel’ vond plaats nadat alle genomineerden zich hadden gepresenteerd. Zowel OMDUW als het project Schuldhulpmaatje lieten beelden zien van schrijnende situaties waarmee zij steeds worden geconfronteerd.

Het Ubuntuhuis presenteerde zich door alle vrijwilligers ten tonele te brengen in de rol die zij vervullen. Hierdoor werd het werk waar het Ubuntuhuis voor staat ook direct zichtbaar. Betekenis en zin geven aan mensen door niet (alleen) te zorgen voor de ander, maar deze ook in te zetten met waar ze goed in zijn. Voorafgaand aan de presentatie van de drie genomineerde organisaties hield dr. Ine Voorham, voormalig directeur van de stichting Leger des Heils Welzijns- en Gezondheidszorg, een lezing over de verschillende verschijningsvormen van

de toenemende armoede in de Nederlandse en Utrechtse samenleving. Opvallend wat in de lezing aan de orde kwam, is dat armoede niet alleen een kwestie is van hebben van weinig of geen geld, maar dat sociale uitsluiting die daarbij hoort minstens zo erg is. Vilde Katschke, bestaande uit Pit Hermans (cimbaal) en Gottfrid van Eck (klarinet) zorgde voor indringende, melancholische en vrolijke muziek vanuit de Armeense traditie.

Traditie

De ‘Mantel van Sint Maarten’ is een initiatief van het Diaconaal Missionair Orgaan van de Protestantse Gemeente Utrecht en van Citypastoraat Domkerk. Dit jaar vond de negende uitreiking plaats en daarmee begint

* Vilde Katschke luisterde de prijsuitreiking op met jiddische muziek.

het al een traditie te worden. Opvallend aan ‘de Mantel’ is dat deze prijs inmiddels een begrip is geworden bij maatschappelijke en kerkelijke organisaties

in Utrecht. De bijeenkomsten rondom de uitreiking vormen een goede uitwisseling tussen kerk, politiek en samenleving. Op naar de tiende uitreiking!

Icoon van de gastvriendschap

Denise Dijk

De Oosters-Orthodoxe Kerk heeft iets bijzonders bewaard, dat we zo niet kennen. Ze beeldt alleen datgene uit dat zichtbaar is geworden: alleen de heiligen, Christus en engelen. De laatste twee zijn zichtbaar geworden in een menselijke gestalte, God en de drie-eenheid niet. Ze zijn niet uit te beelden.

In het Westen doen ‘we’ het anders. God wordt geschilderd als Vader. Wie zoals het westen God afbeeldt, overschrijdt volgens de Oosterse traditie de grens van het heilige naar het profane. De Oosterse kerk zegt ook dat we God alleen kunnen naderen via de weg van contemplatie en niet via kennis. Via contemplatie kunnen mensen het geheim naderen. Zo kunnen we woordeloos ervaren dat de Onuit-

sprekelijke ons ontmoet en kunnen we ons verwelkomd weten door het licht. Mij helpt dit te begrijpen waarom de Oosterse kerken de icoon van de Russische schilder Rublev ‘de icoon van de gastvriendschap noemen’ en niet ‘de icoon van de drie-eenheid’.

Bezoek

In Genesis 18: 1-15 krijgen Abram en Sara bezoek van... van drie mannen, van drie engelen, van de Eeuwige? In het oosten zijn engelen ‘zuivere spiegels’ of ‘boodschappers van goddelijke stilte’, waarin Gods geheimen verborgen zijn. Soms worden ze je geopenbaard. In Genesis onthult God zich in gestalten - aangepast aan de zwakte van het menselijk verstand - als drie mannen, drie engelen. De oosterse kerk ziet deze drie verschijningen als een heenwijzing naar het meervoud in God. En zegt zij: “Alleen zoals Andrej Rublev dit schildert, mag de

Onuitsprekelijke worden uitgebeeld.”

Samenzijn

De drie engelen op de icoon kijken niet naar Abram of Sara maar naar ieder die bij hun samenzijn betrokken raakt. In de

* De drievuldigheidsicoon van Andrej Rublev.

icoon treft mij de warmte en het licht. Ik zie ook een aandachtig, liefdevol kijken dat een ander goed doet en in haar recht laat. De gestalten zijn elkaars gelijken: even groot en even tener. Het gezicht is even fijn getekend. Deze spiegels van de Eeuwige zijn te lezen als mannelijk of vrouwelijk. Ze zijn even oud.

Licht

Ze zijn heel licht getekend. Het licht maakt vrolijk. Je zou bijna met ze meevliegen. Ik ervaar deze ontmoeting zoals ik me iedere ontmoeting zou wensen: het hoofd naar de ander geneigd. De tafelgemeenschap van de drie nodigt uit om te delen in een geheim: licht dat uitstraalt naar en openstaat voor ieder die aan wil schuiven. Het is een gave die je zomaar in de schoot valt, om niet. Met het licht van jouw ogen zegen ons. Vandaar: icoon van de gastvriendschap.

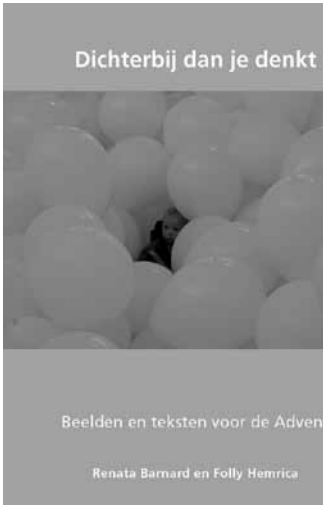
Dichterbij dan je denkt

Arjan Noordhoek

voorganger baptistengemeente Silo

Van de Utrechtse uitgeverij Docete kwam in oktober een prachtig en krachtig boekje uit, dat een Adventskalender wil zijn die ook in andere periodes van het jaar gebruikt kan worden voor momenten van bezinning. Met teksten van Renata Barnard (was doopsgezind voorganger en is dochter van de bekende dichter) en Folly Hemrica (kunstenares en oud-gevangenispredikant). Het boekje is verlucht met foto's van Renata Barnard.

Met name de combinatie van foto's en teksten nodigt uit tot een heldere blik op

wat er in het dagelijks leven speelt en nog te verwachten is. Het is een Adventskalender zonder vaste leesdagen en data, maar wel vier weken vol met dagelijkse korte overwegingen, die steeds op een ‘Adventszondag’ wor-

den ingeluid met een tekst uit het Bijbelboek Jesaja.

Geïnspireerd door de Bijbelse traditie en door het leven van alledag, helpen de woorden en beelden om even stil te worden. Allerlei thema's komen aan bod: troost, vergankelijkheid, schoonheid en nieuwe manieren van kijken. Een inspirerend cadeautje voor bv. kerkelijke vrijwilligers, om geïnspireerd te worden en ‘spirit’ door te geven, of voor wie op (wijk) avonden een inleiding wil verzorgen.

ISBN 9789078477174 - prijs 7,50

Gebed (rechts) hoort bij de liturgische suggesties die bij dit boekje worden gegeven op de site van Docete.nl:

Gebed voor de Advent

Advent vieren betekent: tegen alles geloven dat er een toekomst is en daarom bidden wij:

Heer, onze God, maakt ons waakzaam en oplettend in de verwachting van uw komst. Bevrijd ons van alles dat ons afhoudt van leven zoals u dat bedoeld heeft. Maak ons bereid ons te concentreren op de dingen die er werkelijk toe doen. Geef ons vertrouwen dat uw licht ons zal leiden zodat we met open ogen in de wereld durven staan, eenvoudig en met liefdevolle aandacht voor alles dat ons onderweg met elkaar en met anderen tegemoet komt aan angst, verdriet en vragen, maar ook aan vreugde, liefde en hoop. Geef ons adem om te blijven zingen alle dagen van ons leven. Help ons gelukkig te zijn vanwege de belofte van uw toekomst dat de nacht ten einde is en de dag naderbij komt. Zo vragen wij u in Jezus' naam.

Amen.

Alpha-dag in Jacobikerk

Dit keer is er geen Alpha-weekend, maar een Alpha-dag op zaterdag 24 november in de Jacobikerk. Tijdens die dag zal het thema De Heilige Geest worden besproken met de Alpha-deelnemers. Daarnaast is er tijd voor ontspanning. Op woensdag 28 november is de slotavond van de Alphacursus. Deze avond is bedoeld als een open avond. Deelnemers mogen introducés meenemen, gemeenteleden zijn welkom, het liefst natuurlijk met iemand die geïnteresseerd is in de Alphacursus. Er wordt dit keer door de deelnemers gekookt en tijdens de avond zullen deelnemers hun ervaringen delen. Welkom!

Kenniscafé in Dominicuskerk

Prof. dr. Anne-Marie Korte (1957) houdt zondagavond 25 november om half negen een inleiding voor het ‘Kenniscafé’ in de Dominicuskerk aan de Palestrinalaan in Utrecht-West. Conflicten over de plaats van religie in de huidige samenleving hebben opvallend vaak te maken met de (on)zichtbaarheid van het vrouwelijk lichaam. In modern en seculier perspectief vormen gesluierde vrouwen een steen des aanstoots. En het onbedekte lichaam van vrouwen is voor sommige religieuze gemeenschappen een probleem bij uitstek, zoals de heftige reacties op de film Submission (2004) hebben laten zien. Hoe komt het dat het vrouwelijk lichaam zo'n bijzondere rol speelt in de strijd over de hedendaagse rol en de nieuwe zichtbaarheid van religie(s)? Daar gaat het zondagavond over. De toegang is vrij. Meer informatie staat op de website vriendenvandedominicus.nl.

Zoon van David avondgebeden

In de adventstijd, dit jaar vanaf zondag 2 december, zien we uit naar de komst van de Messias. Hij die ook genoemd wordt: Immanuël en Zoon van David. Wie is het die wij verwachten? Naar wie zien wij uit? Deze vragen willen wij verkennen aan de hand van het lied: ‘O kom, o kom, Immanuël’ tijdens de oecumenische avondgebeden in de adventstijd. Dit zijn korte meditatieve bijeenkomsten met gebed en gezang, Schriftlezing en overweging, muziek en stilte. De avondgebeden worden voorbereid door een oecumenische werkgroep vanuit de wijkgemeente Zuilen en drie locaties van de Ludgerusparochie te weten: Nicolaas-Monica, Joseph en Jacobus.

Het avondgebed is altijd op woensdagavond om 19.30 uur en duurt ongeveer een half uur. Na afloop is er gelegenheid voor ontmoeting met een kop koffie of thee. Dit jaar is het avondgebed in het gebouw van de Nicolaas-Monica parochie, aan het Boerhaaveplein 199 op de volgende dagen: 28 november, over de tekst Jesaja 7: 10-15; op 12 december over 1 Samuel 17: 20-37 en op 19 december over Matteüs 1: 18-25. Iedereen is welkom.

Utrecht Lezing: Kerst in Beeld

* Kerstverhaal in glas-in-lood.

Elke vierde woensdag van de maand is in de Pniëlkerk een lezing voor (met name) ouderen over godsdienst, maatschappij, economie, politiek of kunst en cultuur door deskundige sprekers die met passie over hun vakgebied kunnen vertellen.

Op 28 november vertelt kunsthistorica drs. Lieke Taks-Oude Vrielink aan de hand van prachtige beelden hoe het kerstverhaal in vroegere tijden is verbeeld. Het geboorteverhaal was een geliefd onderwerp voor kunstenaars en dat is al heel vroeg begonnen. In de eerste eeuwen van onze jaartelling verschijnen er al afbeeldingen op sarcophagen en ivoren paneeltjes. Iets later volgen prachtige bewerkingen in miniaturen en in glas-in-loodramen. Het hoogtepunt van de uitbeelding van Jezus geboorte vinden we in de schilderkunst. De kunstenaars hielden zich niet aan de beknopte weergave, zoals wij die kennen uit het evangelie van Lucas en Matteüs. Er waren veel, door de Kerk niet erkende, teksten en verhalen in omloop die kleur gaven aan het sobere kerstverhaal. Kunstenaars konden volop gebruik maken van symbolen, volkse verhalen, visioenen van mystici, enzovoort. Die spraken meer tot de verbeelding dan het verhaal dat in de Bijbel werd verteld. Zo kwam men tot een uitgebreide voorstelling met verrassende details.

Iedereen is welkom bij de Utrecht Lezing, in de wijkzaal van de Pniëlkerk (Lessinglaan 33) van 14.00 tot 16.00 uur. De toegang en de koffie/thee zijn gratis. Wel verwachten wij een bijdrage in de collecte van minimaal vijf euro om de kosten te dekken.

Kerst- en wintermarkt in en rond Bethelkerk

De wijkgemeente Bethelkerk, de koren Nebarecha en Sing Now van deze wijkgemeente organiseren een Kerst- wintermarkt op het plein en in de zalen van de Bethelkerk aan de Burgemeester Norbruislaan.

Op deze gezellig ingerichte markt zijn diverse kerstartikelen, kerstbomen en kerststukjes te koop. Oliebollen worden er vers gebakken en er zijn broodjes worst, glühwein en zelfgemaakte erwtensoep. De Kerst- en wintermarkt van Zuilen is op vrijdag 7 december van 18.00 tot 21.00 uur en zaterdag 8 december van 10.30 tot 14.30 uur.

De Schola Davidica kijkt op oudejaarsavond van de kerk vooruit met 'Visions of heaven'

Jaap Boeschoten

Zondag 25 november is de laatste zondag van het kerkelijk jaar. Een soort kerkelijke Oudejaarsdag, waarbij we traditioneel terugkijken en de overledenen herdenken. Een dag die mede daardoor, maar ook door het seizoen en het weer, vaak duister gekleurd is.

De Choral Evensong in de Janskerk op die dag, op de grens van licht en donker, begint met 'Gute Nacht, o Wesen,' een deel uit het motet van Johann Sebastian Bach, 'Jesu meine Freude'. Daarin wenst de dichter afscheid te nemen van aardse zonden en trots. En aansluitend zingen we met zijn allen het oudejaarslied, gezang 398: 'Door goede machten trouw en stil omgeven', waarin de tekst terugkijkt naar het voorbije jaar. Maar aan het einde van dat lied verandert de sfeer en breekt een glimpje van een lichte toekomst door. Niet alleen wil God aanwezig zijn in deze donkere avond, maar ook 'elke nieuwe dag'.

Gert Oost, de helaas in 2009 overleden huiscomponist van de Schola Davidica, wilde dat lichtende vooruitzicht in zijn werken ook verbeelden. Voor het derde lustrum van zijn Schola Davidica in 1998 schreef hij voor de novembermaand een kerkopera, 'Visions of heaven'. Daarin pakt hij een van de grootste theologische vraagstukken aan: waarom treft het onrecht de onschuldige mens? Aan de hand van het verhaal van Job stelt hij die vraag indringend en wijst dan het door mensen bedachte godsbeeld af. Wat hem op geloofsmatig op de been houdt is het visioen van een nieuwe hemel en een nieuwe aarde, waar geen gebrokenheid meer zal zijn, geen gemaakte god. Dat visioen van licht is sterker dan het duister dat we beleven en elkaar aandoen. Daarom wil hij de Schepper loven, want zoals hij het later verwoordde: "Hij/zij is de warmte- en lichtbron, zij omhult en inspireert mij lief-

* Gert Oost † 2009.

devol, zij wijst mij een weg om te gaan, een levenspad waar ik zelf voor kies... Je mag van geluk spreken als je het Licht ziet." Met dat visioen voor ogen voert de Schola Davidica opnieuw 'Visions of Heaven' uit, om ieder

moed in te zingen. We sluiten die Evensong af met de woorden van een andere grote Utrechter, Willem Barnard: "Er zal geen rouw, er zal geen dood meer wezen, nergens verdriet meer zijn, de eerste dingen werden uitgewezen, voorbij ging alle pijn."

We gaan de komende weken tijdens Advent op weg naar Kerst, het Lichtfeest in de donkere wereld. Kom ook en beleef de overgang van donker naar licht, zing mee over dat hardnekkige visioen van een hemel op aarde op zondag 25 november om 17.00 uur in de Utrechtse Janskerk.

Het koor staat onder leiding van Lisette Bernt, het orgel wordt bespeeld door Jan Hage. De toegang is gratis en bij de uitgang is een collecte. De deuren van de Janskerk gaan open om 16.30 uur. Van harte welkom!

IN GESPREK MET PASTOR PETER VAN KESSEL

Steeds op zoek naar samenhang

Annemieke Schuur

Al ruim 25 jaar trekken de Oranjekapel en de RK Nicolaas Monicaparochie samen op. Zo heeft de kapel gekerkt in de oude Nicolaaskerk, toen de Oranjekerk gesloopt werd; ds Hans Uytenbogaardt kreeg tijdelijk onderdak in de pastorie, en sinds die tijd vieren we een paar keer per jaar samen. Langer nog (al bijna dertig jaar) is er in de advent- en veertigdagentijd een oecumenisch avondgebed, begonnen vanuit een werkgroep Missie en Zending (MOV/DWG). Ook op pastoraal gebied hebben we een tijd samengewerkt. Op verschillende momenten is er zelfs voorzichtig gebrainstormd over één gemeente, maar zover is het (nog) niet gekomen. En al die tijd was er pastor Peter van Kessel!

In 1976 is hij begonnen in Overvecht, deels als pastor voor de jongeren, en deels als wijkpastor. Ook toen zocht hij de samenwerking, met de Johannesgemeente, met het buurthuis aan de Einsteindreef. Vanaf 1984 is hij pastor bij de RK Nicolaas-Monicaparochie; per 1 januari 2013 gaat hij met pensioen; reden om met hem in gesprek te gaan.

Peter schetst zichzelf als harmonie-mens, hij zoekt vooral verbinding en samenhang. Dit deed hij, met het pastorale team van de parochie, op een bewonderenswaardige manier: hij was er gewoon. Bij de rellen in Ondiep, bij de adviesraad om mee te praten over sloop en nieuwbouw in de wijk – Peter

* Peter van Kessel (foto Leo Mesman).

zorgde dat hij, liefst met medeparochianen, erbij was, of hij haalde de gesprekken naar het kerkcentrum aan het Boerhaaveplein. "Jij bent op hun plek aanwezig", zo benoemt hij. Bij de rellen had de pastorale aanwezigheid een kalmerende werking, bij de sloop- en nieuwbouwplannen hebben ze meer aandacht voor de ouderen gevraagd, door te zorgen dat ouderen niet weggelaten worden, maar ergens kunnen wonen waar iets te doen is.

Boodschap

Peter vindt dat dit ook de sterke boodschap van de (oecumenische) kerk moet zijn: het zoeken naar samenhang, hoe verschillend mensen ook zijn. Hoe ga je met elkaar om, heb je oog voor elkaar, kun je barmhartig spreken over elkaar? Je ontmoet daarbij andere mensen, vaak

wel religieus bewogen maar niet kerks, die ook bezig zijn met hun toekomst. Dit brengt Peter ook mee in de zondagse viering. "Liturgie moet wel verstaanbaar zijn", vindt hij. Het moet te maken hebben met dat waar je ook door de week mee bezig bent, en met wat er speelt om je heen.

Lastig hierbij is dat de stroming in de katholieke kerk tegen zit; ze maakt een terugtrekkende beweging, terug naar de vijftiger jaren, naar de priesterlijke kerk. Peter heeft een trekkersrol gehad in de fusie van de parochies de afgelopen jaren. Er is veel op hem geleund, want hij was er al het langst en wist het meest... hij is blij dat het gelukt is om alle kerkgebouwen tot nu toe open te houden. Met de inzet van veel vrijwilligers loopt het nog steeds. Want ook bin-

nen deze grote parochie is samenhang het belangrijkste.

Jongeren

Peter van Kessel is zijn loopbaan begonnen met het werken met jongeren; die zie je in de Nicolaas-Monicaparochie nauwelijks. Mist hij ze niet? Peter geeft aan dat hij tot voor kort op scholen in de wijk projecten heeft begeleid en leerkrachten heeft ondersteund. In de wijk is de keuze gemaakt om zich in de Nicolaas-Monica vooral op ouderen te richten, en is de Jozefkerk er meer voor de gezinnen. En daar komen bij de jaarlijkse herdertjesviering 150 tot 200 peuters en kleuters beschuit met muisjes eten! Een andere plek heeft hij eigenlijk nooit overwogen. In de eerste jaren werkte hij samen met Gerard Zuidberg, en hadden ze elk naast hun parochiewerk de nodige nevenactiviteiten; zo is Peter ook geestelijk verzorger in Koningsbruggen, in de Hoogstraat en in het Diaconessenhuis geweest. En in de laatste jaren was het zijn loyaliteit die hem hier hield; als hij zou gaan, zou hij niet vervangen worden. Peter was in de gezamenlijke vieringen met de Oranjekapel zeker de laatste jaren de stabiele factor; zonder vaste voorganger in de kapel heeft hij met een rijke verscheidenheid aan voorgangers diverse vieringen samen voorbereid, en ook dat in volstrekte harmonie!

Pastor Peter van Kessel sluit zijn loopbaan af op zondag 25 november, met een eucharistieviering om 11.00 uur in de Rafaelkerk (Lichtenberchdreef 4); daarna is er tot 14.30 uur gelegenheid om persoonlijk afscheid te nemen.

MARTI TŰSKI OVER DE UTRECHTSE BIJBEL EN HONGARIJE

‘Zielzorg in je moederstaal’

Sietske Gerritsen

In het jaar 1722, nu 290 jaar geleden, kregen Hongaarse studenten van de vroedschap Utrecht toestemming kerkdiensten in hun eigen taal te houden. Ze mochten hiervoor gebruik maken van het auditorium in de Pandhof, naast de Domkerk.

Ter gelegenheid van dit jubileum vindt er op 1 december een symposium plaats met als titel: ‘290 jaar Hongaarse kerkdiensten in Utrecht’. Ook is er vanaf 9 november een tentoonstelling in de Domkerk van oude Hongaarse bijbels en etsen uit de jaren zeventig van de vorige eeuw, gebaseerd op het boek Openbaringen van Johannes, gemaakt door Béla Gy. Szabó te Cluj, Roemenië.

Marti Tűski is al twintig jaar pro deo predikant, die nog steeds elke zondag in het Hongaars kerkdiensten houdt. Zij vertelt vol enthousiasme over de geschiedenis van de Hongaarse kerk in Nederland. “Hongaren kwamen vanaf de zestiende eeuw naar Nederland om te studeren. Naast Utrecht studeerden zij ook in Leiden, Harderwijk, Amsterdam en Franeker. De studietaal was toen Latijn en de studenten konden de kerkdiensten in het Nederlands niet volgen, terwijl de behoefte aan een kerkdienst wel aanwezig was.”

Verbod

De Rooms-Katholieke Kerk en de Habsburgse heersers verboden tijdens de Contrareformatie de druk van Bijbels in de eigen taal. Hongaarse studenten kwamen naar Nederland om hier in de leer te gaan en om eigen Bijbels te drukken, zoals bijvoorbeeld de Hongaarse Bijbel, gedrukt in Leiden in 1718. De helft werd aan de Hongaarse grens ingenomen en vernietigd, de andere helft werd in Polen bewaard, 71 jaar lang, totdat de lading in 1789 de grens over gebracht mocht worden.

Vluchtelingen

Ook in de eeuwen daarna kwamen steeds weer Hongaren naar Nederland. Na de Tweede Wereldoorlog kwam er een enorme vluchtelingenstroom op gang. “Er waren anderhalf miljoen ‘displaced persons’. Het front tussen de Russen en de Duitsers

* Marti Tűski met de Utrechtse Bijbel (foto's Sietske Gerritsen).

liep dwars door Hongarije. Na de oorlog bleven de Russen en konden deze mensen niet terug. Mijn vader kwam toen op het idee, om een tijdelijke kerk op te richten voor de geestelijke zorg van al deze mensen, die verspreid werden over heel Europa. Zo ontstond de De Reformatús Kerk in Diaspora”, vertelt Marti Tűski.

Vakmanschap

In 1956, na de opstand, kwamen 3.500 mensen naar Nederland. Marti Tűski: “Zij waren uitgezocht op grond van hun intellect en vakmanschap. Zij konden allemaal aan het werk of gaan studeren. In de jaren 70 kwamen er veel musici naar Nederland. Hier

waren musici nodig voor de concertzalen en in Oost-Europa had men geld nodig. Ook nu nog komen mensen uit Oost-Europa naar Nederland, om de kenniseconomie op het gebied van wis- en sterrenkunde te versterken.” “Hoewel een groot deel van de Hongaren, net als de Nederlanders ontkerkelijkt is, is het in crisissituaties nog steeds van belang, dat de zielzorg in je moedertaal kan plaatsvinden. Religie is je innerlijke leven, dat blijft iets persoonlijks.”

Vianen

De diensten, die nu plaatsvinden in een eigen kerkgebouw in Vianen, blijven bezocht worden zolang de mensen het zelf belangrijk vinden, denkt Marti Tűski. “Het is goed om rondom het Woord bij elkaar te komen”, zegt zij. “Op het moment dat het alleen nog maar om cultuur gaat, hoeft het voor mij niet meer. Ik ben de dienaar van het Woord.”

De Bijbels die tentoongesteld worden, zijn in het bezit van haar moeder. “Mijn vader verzamelde deze Bijbels, een geestelijk bezit voor hen, die erom gestreden hebben. Veel Nederlanders hebben er in het verleden geld voor gegeven. Hiëronymus van Alphen, professor

aan de theologische faculteit te Utrecht, zamelde geld in om ‘voor de armen’ goedkope Hongaarse Bijbels te drukken. Deze heet de ‘Utrechtse Bijbel’, gedrukt in 1765.”

Pocket

Bijzonder is ook het pocketformaat. “Zulke kleine Nederlandse Bijbels had je toen nog helemaal niet. Bijzonder is het exemplaar dat terechtgekomen is in Boedapest, waar soldaten het in een hospitaal gelezen hebben en er aantekeningen in gemaakt hebben. Ik heb voor de tentoonstelling twaalf Bijbels uitgezocht, maar er is ook een werkboek te zien van dominee Van der Werf, die vanuit het Citypastoraat veel aandacht schonk aan het pastoraat van predikanten ten tijde van het communisme.”

Het tweede gedeelte van de tentoonstelling bestaat uit zwart-wit etsen van de kunstenaar Béla Gy. Szabó. “Deze etsen zijn echt de moeite waard”, zegt Marti Tűski. “Ze zijn gemaakt om vragen rondom het leven, met al zijn moeilijke kanten, te laten zien. Deze kunstenaar sprak hierover ook met dominees die net uit het strafkamp waren teruggekeerd. Hij wilde niet een slachtoffer laten zien. Hij wil laten zien dat het boek Openbaringen de vrijheid geeft om leed uit te drukken. En dan ben je geen slachtoffer meer.”

Hoogleraar Buikema interviewt dichter Lie

De Utrechtse schrijver en dichter Eddy Lie gaat op 29 november in gesprek met hoogleraar Rosemarie Buikema. Dit voor iedere belangstellende gratis toegankelijke live interview heeft plaats in het Academiegebouw aan het Domplein. Bedoeling van dit gesprek is, een ‘thuisgevoel’ te creëren in relatie tot de botsing tussen (of versmelting van) verschillende culturen in literaire werken. Deze avond wordt belegd door de studieverenigingen Awater (Nederlandse taal en cultuur) en Euph Orion (literatuurwetenschap), in nauwe samenwerking met de Universiteit Utrecht en het programma ‘Poetics of Home’ over literatuur en diversiteit. Rosemarie Buikema is gespecialiseerd in diversiteitsvraagstukken in kunst en literatuur. Eddy Lie is bekend vanwege zijn poëtische werk (onder meer in Kerk in de Stad) en zijn roman De aanpassing, waarin de botsing tussen twee culturen en etniciteiten beschrijft.

Op deze avond in het Academiegebouw, die om half acht begint, leest Lie uit eigen werk fragmenten voor die aansluiten bij het thema. Ook andere auteurs die in hun werk ‘diversiteit’ op de een of andere manier thematiseren, komen aan het woord. Er is tevens een discussie met het publiek. Het programma duurt ongeveer anderhalf uur, met tussendoor een pauze.

‘Open dienst’ nu Avonddienst

De naam van de open dienst in de Jacobikerk wijzigt en gaat verder onder de noemer Avonddienst. De inhoud blijft hetzelfde: een korte, informele kerkdienst voor mensen die niet geloven of een beetje geloven, waarin we zoeken naar de betekenis van het geloof voor mensen van nu. De eerstvolgende Avonddienst is op 2 december. Ds Arjan Markus gaat om 19.30 uur voor en het thema is: ‘God keert alles om’, naar aanleiding van de lofzang van Maria.

Bodar doet Henri Nouwen-lezing

De veertiende Henri Nouwen-lezing is op zaterdagavond 1 december in de Janskerk. De in Rome woonachtige priester Antoine Bodar verzorgt de voordracht, die de titel ‘De ontbering van het heilige’ heeft. De lezing begint om half acht en duurt tot half tien. De organisatie is in handen van ‘Stem in de Stad’ van het Oecumenisch Diaconaal Centrum uit Haarlem. Het Janskoor van de EUG Oecumenische Studentengemeente verleent zijn medewerking. Toegang is vrij; aan de uitgang is er een collecte, bestemd voor het Wereldhuis voor Vluchtelingen en Asielzoekers van Stem in de Stad, zie www.stemindestad.nl. Opgave voor het bijwonen van de Henri Nouwen-lezing kan via het mailadres info@stemindestad.nl.

* De Utrechtse Bijbel met aantekeningen van Roemeense soldaten.

Zin of onzin rond herbouwplan

Voltooiing van de Dom (4)

In Utrecht worden de plannen voor de herbouw van het weggewaarde middenschip van de Domkerk steeds serieuzer. De kring van sympathisanten die de plannen omarmen om het schip in Middeleeuwse stijl en op Middeleeuwse wijze te herbouwen, groeit gestaag. Maar er zijn ook mensen die twijfelen over nut en noodzaak van deze ambitieuze plannen. Die aarzeling is er soms ook binnen de kerken. Is het reëel om zoveel moeite en middelen te investeren in een middeleeuws kerkgebouw, terwijl er wekelijks wel ergens een kerk gesloten wordt? Godsdienstsocioloog Henk Tieleman en bestuurslid van de Stichting Herbouw Schip Domkerk Arie Noordermeer vinden van wel...

Deel 4 in de serie 'Voltooiing van de Dom' waarin eerder stichtingsbestuurslid Marten van der Gaag, architect Leo Wevers en stedelijk toerismedirecteur Ronald Trum hun visie op dit project beschreven.

Van wie is ons religieus erfgoed?

Kerk en religie vormen een cultureel erfgoed waarvan 'wij allen' erfgenaam zijn. Dat geldt zowel de 'hardware' (gebouwen, andere kunstwerken, maar eventueel ook de instituties) als de software (traditie, verhalen, ritueel, gedachtegoed enz.). Er is geen monopolie op de 'ware' betekenis en bedoeling van kerk en religie. Maar zo ziet het er niet altijd uit. Kerken 'lopen leeg' en vaak neemt een kleine groep 'getrouwen' – tegenwoordig dikwijls ook: 'de orthodoxie' – het 'eigendomsrecht' over, inclusief de niet geringe lasten daarvan. Dit wordt dramatisch geïllustreerd door de leiding van de Rooms-katholieke kerk in Nederland, die uit lijkt te zijn op een kleine groep 'zuivere gelovigen'. Iedere andersdenkende wordt op eigen gezag in gebreke gesteld. En als gevolg daarvan matigt men zich aan om 'ongelovigen' of 'zondaren' bijvoorbeeld deelname aan een kerkelijk ritueel of (zoals een gestorvene die euthanasie verkoos) een kerkelijke begrafenis te weigeren. Varianten daarop zijn overigens ook te vinden in bepaalde kringen aan protestantse zijde.

Theologisch wordt dat vaak uitgevochten rondom leerstellige vragen als: wat is het 'ware' geloof? En praktisch rondom 'ethische' (maar eigenlijk gewoon normatieve) vragen als: 'wat is een echt christelijke levensstijl?' en 'wie heeft er de echte rechten op het merk 'christelijk'? De vraag is interessant: met welk recht – of kerkelijk 'eigendomsrecht' – in gedachten worden dat soort gevechten eigenlijk gevoerd?

Bestaansrecht van kerkgebouwen

Zo kan ook de vraag gesteld worden: waarvoor zijn kerkgebouwen 'eigenlijk' bedoeld? En: 'als er minder vierkante meters nodig zijn voor de erediensten der slinkende aantallen *getrouwen*, wat is dan het bestaansrecht van (nieuw te bouwen) kerkgebouwen?' Wie gaat daarover in laatste instantie? En met welk recht precies? Daarover kunnen de volgende gedachten ter overweging worden aangeboden.

De kerken die wij hebben, zijn gebouwd met de middelen en collectieve inspanningen van onze ouders, grootouders en overgrootouders, en verder. Ga je twee of drie generaties

* Domkerk tijdens Kerkennacht 2011 met cabaretière Claudia de Breij als 'leekprediker' op de rug gezien (foto Werend Griffioen).

terug, dan hebben we het over de overgrote meerderheid van de bevolking – voor het gemak even: 'heel de gemeenschap' – die daaraan heeft bijgedragen. Ook de ouders van de huidige 'buitenkerkelijken'. Daarom is ook 'heel de gemeenschap' daarvan in beginsel de erfgenaam.

Middelpunt van de samenleving

Kerken waren vanouds gemeenschapscentra, middelpunten van leven en cultuur van een *hele* samenleving, waar van alles gebeurde. Ritueel en ontmoeting, kerkdienst en kermis, credo en commercie, cultuur en volksopvoeding, de plek waar lief en leed van de samenleving werd gedeeld. Soms wordt die klassieke functie ineens weer zichtbaar, op bijzondere momenten: rampen, gedeeld verdriet, dringende nodige collectiviteit (zoals het Politieke avondgebed in Leipzig waar echt niet alleen 'gelovigen' samen kwamen), enz.

Het is geen goede ontwikkeling dat kerken in de afgelopen eeuw steeds meer 'gedefinieerd' gingen worden als de plekken en instituties waar vooral 'het ware geloof' werd bewaard en beleden. Dat is maar een klein onderdeel van wat kerken waren en waarvoor onze voorouders ze hebben gebouwd. Sterker nog: van de aspecten of dimensies die in de religiewetenschap vaak worden aangewezen als de 'bouwstenen' of 'kenmerken' van religies, is de leerstellige of dogmatieke dimensie eigenlijk de minst belangrijke. Al is het maar omdat de meeste gelovigen daar weinig notie van hebben en hadden en het dogmatische discours vooral een spel voor (theologisch) ingewijden was. De andere dimensies zijn voor de overgrote meerderheid van gelovigen veel belangrijker dan de hele dogmatiek. Om er een handvol te noemen: ritueel en sociale routine, gemeenschapsvorming en ontmoeting, het delen en proberen te benoemen van ervaringen rond het mysterie van het leven en het zijn,

het doorgeven van de verhalen en mythen die de gemeenschap als belangrijk openbaar cultuurbezit beschouwt en die in haar kunsten en talen geïntegreerd zijn en tot uitdrukking komen, beleving van gemeenschap, het expliciteren en praktiseren van mores *als uitdrukking van de gemeenschappelijkheid*, religieuze kunstvormen zoals muziek, proza en poëzie, architectuur, schilderkunst, beeldhouwkunst, zang, dans en andere expressieve vormen.

Daarom is het ook vreemd dat wij zien – en laten gebeuren – dat kerken zo vaak van een collectief en cultureel erfgoed tot het 'bezit' worden van een steeds kleinere groep 'echte gelovigen' (nogmaals: met alle lasten daaraan verbonden). Zij hebben zich nog niet laten 'wegjagen' door een theologie die de blik op het verleden gericht houdt en de 'waarheden van weleer' beschermt. Maar die zaken vormen niet de kern van wat kerk en religie vanouds waren – en moeten dat in onze tijd ook niet zijn.

Nieuwe perspectieven

Hulde aan de kerkvoogden en hun getrouwen die – eventueel opnieuw – begrijpen dat kerken geen verenigingen van 'zuivere' gelovigen (van hun eigen snit) zijn, maar vanouds gemeenschapscentra die in cruciale en veelzijdige maatschappelijke behoeften voorzien. Dat zet ook de vraag *'hebben wij voor onze eredienst een herbouwd middenschip van de Domkerk wel nodig?'* in een ander, breder en veelkleuriger perspectief.

Als de vraag rond de herbouw van het schip van de Domkerk wordt verengd tot het oprichten van een kerkzaal, dan komen we ook niet veel verder dan oude argumenten. Als we het venster naar de samenleving open zetten, ons als kerk laten inspireren tot samenwerking met bondgenoten buiten de traditionele geloofsgemeenschap, dan scheppen we ruimte voor nieuwe beelden en ideeën: Kerkennachten die in belang-

rijke mate gericht zijn op buitenkerkelijken, kerkelijk culturele uitingsvormen die een breed publiek aanspreken etc.. Meer in het bijzonder kijkend naar de herbouwplannen, is er sprake van ambities die verder reiken. De theorie en praktijk van de bouwgeschiedenis van kathedralen worden decennia lang zichtbaar en tastbaar gemaakt. Een evidente inspiratiebron voor cultuurhistorici, wetenschap en beroepsonderwijs. Omdat de Dom zo'n beetje *van alle Utrechtse* is, ontspint zich een maatschappelijk debat over het herstel van Utrechts glorie en herstel van het ooit zo imposante stadsprofiel. Met een attractieve bouwplaats worden tot ver na de voltooiing honderdduizenden toeristen uit binnen- en buitenland aangetrokken die de herbouw van dit godshuis op de voet volgen. Om nog maar niet te spreken van de economische meerwaarde die dat weer oplevert voor de stad als geheel. In de herbouwplannen die momenteel worden ontwikkeld, zijn het de bezoekers die door hun entreegelden de herbouw financieren. Hierdoor wordt een kathedraal gebouwd die na voltooiing letterlijk het eigendom van de gemeenschap mag worden genoemd.

Dromen

Er zijn mensen die durven te dromen. Herbouwers van de Domkerk zijn van die dromers. Het lijkt ons de moeite waard om serieus te onderzoeken of die dromen gerealiseerd kunnen worden. Zou het niet prachtig zijn als de (her)bouw van een kerk in Utrecht eraan kan bijdragen dat de kerk voor tientallen jaren weer het middelpunt is van de Utrechtse samenleving? Die kans mag de kerk niet laten liggen!

- Prof.dr. H.J. (Henk) Tieleman is emeritus-hoogleraar godsdienstsociologie aan de Universiteit Utrecht
- A. (Arie) Noordermeer is bestuurslid van de Stichting Voorbereiding Herbouw Schip Domkerk

* Interieur Domkerk (foto Maarten Buruma); inzet: het multireligieuze evenement 'Beleef de Dom' bewijst dat dit monumentale gebouw voor veel meer dan alleen liturgische beleving gebruikt kan worden (foto Stichting Herbouw Schip Domkerk).

GESTORVEN KINDEREN VOOR EEUWIG IN HANDPALM GEGRIFT

‘We noemen je naam’

Denise Dijk

In mijn broekzak zit een herfst- en aardkleurige kiezelsteen. Met al haar rafels en hoeken glanst zij - of is het een hij? - me tegemoet. In mijn handpalm is ze piepklein. Hoe ik eraan kom? Op zaterdagmiddag 3 november werd ik langzaam maar zeker een betrokken getuige van de halfjaarlijkse herdenkingsbijeenkomst in het Wilhelmina Kinderziekenhuis (UMC). Onderweg naar de ontmoetingsplek in het Wilhelmina Kinderziekenhuis word ik geraakt door de kleuren van de uitnodiging- en programmafolder die genodigden bij zich dragen. Op het eerste gezicht een warm landschap van heuvels en dalen met daarachter in de verte een turkooizen zee en daarboven een lichtblauwe hemel met in het midden van het zachte blauw deze zin in witte ronde letters: “We noemen je naam.”

Wanneer ik het programma zelf in handen krijg en met andere ogen naar het zelfde landschap kijk, zie ik dat het lieflijke donkergroene golvend naar lichtgroene heuvelslandschap doorsneden wordt door een in mijn ogen onnatuurlijk rode, misschien wel bloedrode dikke streep door de rekening. Ik loop niet in een vredig landschap waarin ik verrast word door een adembenemend veld met rode tulpen.

De rode heuvel roept andere associaties bij me op. Dringende vragen schieten omhoog als: hoe kom je door die rode streek heen? Kom je er wel doorheen? Kun je de turkooizen zee nog wel zien? Ouders brachten hun zieke kind naar het ziekenhuis; eerst hoopvol en gaandeweg misschien tegen beter weten in uitkijkend naar een teken van herstel. Je hebt je kind gebaard en met de familie van het beschuit met muisjes gesmuld. Je ziet een volk van een kind aan de buitenkant. Dan blijkt er plotseling van binnen iets anders aan de hand te zijn. Je zakt als het ware weg in het rode gebied.

Ouders die hun kind verloren hebben in het Wilhelmina Kinderziekenhuis ontvangen de uitnodiging voor deze herdenkingsbijeenkomst. Als moeder, als vader worden zij nu verwelkomd door de geestelijk verzorger en de kinderarts-intensivist op de intensive care afdeling in het WKZ. Als zus, broer, opa en oma, nichtje of neef, vriend of vriendin die tot steun is, als medewerkers van het kinderziekenhuis wordt ieder welkom geheten voor dit samenzijn: We noemen je naam.

Kaartjes
Thuis hebben genodigden van te voren een bloem uitgezocht en een kaartje gemaakt. Deze kaartjes hangen ze op aan een zilverkleurige ‘boom’ vooraan in de ontvangstruimte. Op de plek waar zoveel gebeurd is rouwen wij nu allen – hoe verschillend ook – om het verlies van een kind. Geestelijke verzorger Lenie Scherpenzeel: “Het verliezen van een kind is zo iets ingrijpends om mee te maken: een groot verdriet, een groot gemis. Sommige kinderen hebben maar even mogen leven: één of meer

dagen, weken, maanden. Anderen 1, 2, 3, 4, 7 of 8 jaren. Weer anderen: 12, 14, 15, 16, 17, 18 jaren telde hun leven.”

Het is doodstil in de zaal. Woordeloos ontstaat er een band. Muziek, tranen, troostende handen, armen om elkaar heen. Schijnbaar gesloten gezichten. Verdriet zit aan de binnenkant. Het kan een mens – die verdriet heeft of die wil troosten – een gevoel van eenzaamheid geven. Het kan je machteloos maken. Verdriet kan zichtbaar, voelbaar, herkenbaar worden in het herdenken zoals het hier gebeurt. Vanuit verbondenheid met elkaar geven mensen tastbaar zachtheid en warmte aan elkaar. Een verpleegkundige van de afdeling neonatologie noemt telkens twee namen, steeds van twee kinderen. Er klinkt muziek. Telkens valt een stilte. Dan klinkt de naam van je kind. Je weet dat het gebeuren gaat. Het verloopt immers alfabetisch. Alleen, samen of met meer tegelijk sta je op in de bijna donkere zaal. Je loopt naar voren. Hier staat een lange tafel. Daarop steunt de zilveren ‘boom’ met de kaartjes aan haar takken. Langzaam ontstaat aan beide kanten van deze zachtgeel gedekte tafel een zee van lichtjes, aangestoken voor de namen van deze kinderen. In het rode gebied van het landschap steekt iedere moeder, vader, broer, zus, opa,

oma, vriend, vriendin een lichtje aan en zegt ieder in de stilte van haar of zijn hart: “Ik denk aan je en houd van je, voor altijd verbonden over de grens van het leven heen.”

Gedicht
In mijn hart komt een couplet op uit het gedicht Blijf geborgen in je naam: “Blijf geborgen in je naam, Wees als een mens gezegend, om wie je hebt getroost, gedragen in gedachten. Je liefde en je hoop, de keren dat je lachte. Alle zegening en heil van wie mensen mogen zijn.” Op gedenkbijeenkomsten in de huiskamer klonk telkens dit gedicht. Bij ieder couplet noemden we opnieuw de naam van de medebewoner (GGZ Centraal, Ermelo) van wie we afscheid namen. Terug nu naar het WKZ waar in de langwerpige zaal zich een kring van mensen vormt. Elk met een steen in de broekzak of in de hand ter herinnering aan deze middag. Vanuit deze gezamenlijke wijkring probeert ieder op eigen wijs wat moed te vinden om verder te gaan.

(Met dank aan de Dienst voor Levensoriëntatie & Geestelijke Verzorging in het UMC en WKZ).

IN MEMORIAM

M.G.L. (Rien) den Boer

11-9-1925 23-11-2012

Nico van Egmond

De vader van ds Den Boer was predikant in de Christelijke Gereformeerde Kerk, maar zijn zoon koos een andere richting. Hij studeerde theologie in Leiden en Amsterdam (UvA). De hoogleraren Miskotte en Van Niftrik werden (naast anderen) zijn geestelijke vaders.

Hij begon als predikant in Chaam, vervolgens in Spijkenisse, en ten slotte, van 1967 tot aan zijn emeritaat in 1990 in Utrecht, waar de wijkgemeente Wilhelminakerk zijn plek was. Maar niet alleen de wijkgemeente, het geheel van de Utrechtse Hervormde gemeente ging hem ter harte. Dat bleek bijvoorbeeld uit zijn medewerking aan *Hervormd Utrecht*, de voorganger van *Kerk in de Stad*.

Zijn belangstelling was groot op vele terreinen. Dat betrof vooral de theologie van de negentiende en twintigste eeuw. En dan met name de theologen Gunning en Noordmans. Over de eerste heeft hij vele artikelen gepubliceerd, met name in het blad *In de Waagschaal*, waarvan hij mederedacteur was, tientallen jaren lang. Daarnaast had de liturgie zijn grote belangstelling. Hij was lid van de Raad voor de Eredienst, waarin hij mede voorbereider was van het eerste dienstboek voor de kerk. Veel contact was er met Willem Barnard, die vele jaren in zijn wijkgemeente woonde. Maar naast zijn grote belangstelling voor ontwikkeling van het dogma en de liturgie was er ook die voor de literatuur, en dan met name de Engelse. Grote kennis van - en bewondering was er voor het werk van John Donne. Over hem schreef hij ook een boek, *De ridder met de witte pluim*.

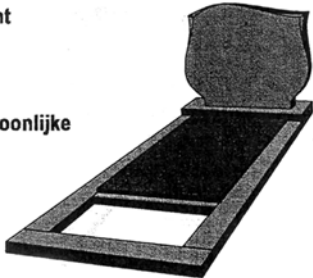
* Ds Rien den Boer.

In de gesprekken met Den Boer merkte je hoezeer hij vooral geïnteresseerd was in de mens achter de theoloog of de schrijver. Hij wist altijd weer van aspecten uit hun persoonlijk leven, en dat zal ook zo geweest zijn in zijn werk als pastor. Niet toevallig heeft hij ervoor gekozen om na zijn emeritaat nog werkzaam te zijn in een zorghuis in Geldermalsen. Zijn gedachtenis zij tot zegen.

(advertenties)

STEENHOUWERIJ
JONGERIUS

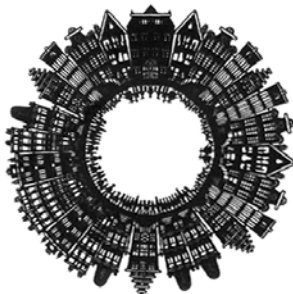
- een zeer breed assortiment grafwerken, steensoorten en accessoires.
- eigen steenhouwerij voor het vervaardigen van persoonlijke wensen.
- complete verzorging van vergunning tot plaatsing

Schaverijlstraat 59,
3534 AS Utrecht,
tel. 030-2444004

www.steenhouwerij.nl

(advertenties)

Lauteslager

makelaars bv sinds 1850
Catharijnesingel 100
3511 GV Utrecht

fax 030-231 83 88
www.lauteslager.nl
makelaars@lauteslager.nl

030-231 51 86

www.kinderdienst.nl

dé website voor leiding van kindernevendienst
en kinderwoorddienst

KOEKOEKSTRAAT 49 3514 CT UTRECHT 030 - 271 77 62

Citypastoraat Domkerk

Ds Hans Kronenburg zal in de dienst van 25 november speciale aandacht besteden aan de thema's armoede, rijkdom en het streven naar goede verhoudingen. Dit in het kader van de culturele zondag 'Hoezo armoede'. Om 15.30 uur is in de Domkerk een dienst van Straatpastoraat Utrecht.

Zondag 2 december, eerste Advent, gaat ds Netty de Jong-Dorland voor in de dienst van Schrift en Tafel. Op zaterdag 1 december, voorafgaand aan eerste Advent, vindt de Adventsluiding plaats van de Domklokken. Om 16.45 uur, aansluitend aan het concert van de Zaterdagmuziek bent u welkom in de Pandhof naast de kerk.

Dagelijks is om 12.30 uur het oecumenisch middaggebed. Op maandagmorgen om 7.00 uur het ochtendgebed. De vespers vinden plaats op zondag en woensdag om 19.00 uur.

Op zaterdagmiddag om 15.30 uur is er wekelijks een concert in het kader van de 'Zaterdagmiddagmuziek'.

EUG Oekumenische Studentengemeente (Janskerk)

"Stugge, mateloze teksten", zo betitelde Huub Oosterhuis zelf zijn hertaling van de psalmen. De EUG wil die oude teksten via deze hertaling als nieuw tot zich laten spreken. Aanschaf van het boek '150 psalmen vrij' is niet noodzakelijk. Er is een groep overdag gevormd, voor oud en jong, voor wie in de ochtend tijd vrij kunnen maken. De eerstvolgende bijeenkomst is dinsdag 18 december van 10.00 tot 11.30 uur. Begeleiding en opgave: Harry Pals, hpals@xs4all.nl.

Wie komt er nog toe aan het lezen van gedichten? Daar is de zondag (ook) voor. En samen hoor je meer dan alleen. We proberen het uit op een aantal zondagmiddagen, aansluitend aan de viering en de koffie/thee daarna. We nemen allen wat brood mee, mengen en delen dat – en wie de mond niet te vol heeft leest een gedicht voor. Er kan stilte volgen, maar ook een duidend gesprek. De eerste keer worden de gedichten door de begeleider uitgezocht, de volgende keren worden ze aangedragen door wie maar wil. Dat op zondag 9 december, van 13.00 tot 14.30 uur, in de Janskerk. Begeleiding en opgave: Harry Pals, hpals@xs4all.nl.

De eetgroep Spek en Bonen van het IPSU (interkerkelijk platform studentenpastoraat Utrecht) heeft elke donderdagavond op het adres Grave van Solmsstraat 4 een culinaire ontspanning. Een lekker hapje na een dag studeren of stage lopen. Iedere week een andere kok! Om 18.00 uur staat het eten op tafel. Mee-doen kost ongeveer twee euro per keer.

Jacobikerk

Op 24 november wordt de kerk weer schoongemaakt. Gelukkig zijn er heel veel actieve helpers die tussen 9.00 en 13.00 uur worden verwacht om te poetsen en te soppen met tussendoor tijd voor koffie met iets lekkers. Schrijf ook alvast de volgende schoonmaakdata in de agenda: 22 december, 19 januari, 16 februari, 9 maart, 13 april, 11 mei en 8 juni. Ook bijbelkringen zijn welkom!

De Jacobikerk houdt deze maand een viertal studentenavonden over onderwerpen die er echt toe doen. Er zijn al een aantal avonden geweest (geloof: weten of wensdenken?; geloof en wetenschap: botsende werelden; Bijbel: wel/niet onfeilbaar). Op 26 november is er nog één kans om mee te discussiëren over het onderwerp 'Gebedsverhoring: God is Sinterklaas niet'. De avond wordt geleid door Arjan Markus en heeft plaats in het Noorderkoor van de kerk, te beginnen om 20.00 uur. Meer informatie: wavandenborn@gmail.com (Daan).

De vernieuwde Jacobiwebsite is nu een half jaar in de lucht, maar wordt nog volop verfijnd. De inhoud wordt bijgehouden en aangevuld. Ook wordt er gewerkt aan een pagina voor de gemeenteleden. Daar staan alle documenten, die van belang zijn voor de gemeenteleden, zoals nieuwsbrief, Wegwijzer en Jacobs ladder. Ook komt er ruimte voor een vacaturebank. Neem eens een kijkje en geef aanvullingen/opmerkingen door aan webmaster@jacobikerk.nl.

Johannescentrum

Op zondag 25 november gaat ds Aline Barnhoorn voor in een viering met schrift en tafel.

Op zondag 2 december gaat ds Harry Zeldenrust voor in een woorddienst. Het thema van deze viering is: 'Staan op de grens van oud en nieuw', wat te maken heeft met het begin van het nieuwe kerkelijk jaar en met de bijpassende bijbelgedeeltes Lucas 1: 5-25 en Jesaja 2: 1-5. Hier wordt verteld over de priester Zacharia in de tempel en de aankondiging van de geboorte van Johannes de Doper. Hier is de overheersende gedachte, dat we mogen leven met nieuwe hoop tegen de tijdgeest in. Beide vieringen starten om 10.30 uur. Voor en na de viering bent u van harte welkom voor de koffie – of thee.

De nieuwe wijkgemeente Johannescentrum is begin dit jaar van start gegaan. De startnota voor de nieuwe opzet van de wijkgemeente werd in maart door de kerkenraad goedgekeurd.

Op basis daarvan zijn een aantal werkgroepen aan de slag gegaan met de uitwerking van de verschillende punten uit deze nota. Deze uitwerking is opgeschreven in notities over brood en beker, het pastoraat, de dia-

WIJKNIEUWS

conie en de communicatie. Deze notities zijn besproken door de kerkenraad en hebben deels al een invulling gekregen.

Graag hadden we uitwerking van de startnota samen met de nieuwe predikant gedaan. He-las is het beroepingsproces vertraagd en trekken we als wijk gezamenlijk de 'kar'. Voor de vieringen hebben we gelukkig een aantal voorgangers die samen met de liturgen invulling geven aan de wekelijkse vieringen. We zijn daar erg blij mee.

Daarnaast is het prettig voor Overvecht, de bakermat van de Johannescentrumgemeente, dat het DMO dominee Erna Treurniet als buurtpastor heeft aangesteld. Zij is al begonnen met haar inventariserende werkzaamheden en hoopt samen met ons en anderen vorm te geven aan het buurtpastoraat. Met haar, met de toekomstige wijkpredikant en de ouderwerker hebben we een team van professionals die de Johanniscentrumgemeente te zijner tijd samen met de gemeentelieden verder vorm kan geven.

Marcuskerk-Wilhelminakerk

Marcuskerk

Zondag Voleinding, 25 november, is de voorganger ds Hans Koops. In deze dienst, waaraan de Marcuscantorij onder leiding van Karel Demoet meewerkt, worden de namen genoemd van onze gemeenteleden die in het achter ons liggende kerkelijk jaar zijn overleden. De familie wordt uitgenodigd om in ons midden aanwezig te zijn. Zo willen we laten weten met hen mee te leven in gemis en verdriet. Mocht u de naam genoemd willen hebben van iemand uit uw eigen kring die in dit jaar is overleden, dan kunt u dat aan ds Koops doorgeven. Ook die naam zal dan op zondag Voleinding worden genoemd.

Zondag 2 december, Eerste Advent gaat ds Hans Koops voor in de Marcuskerk. In de vieringen in de adventstijd komen profeten op bezoek. Elke week komt een andere profeet ons een verhaal vertellen en ons iets laten zien. Zij hebben dromen die te mooi lijken om waar te zijn. Maar als je goed kijkt en luistert, zul je zien dat die dromen waar kunnen worden, ook vandaag. Aan deze dienst werkt het Kinderkoor onder leiding van Anne-Marie Rutgers mee.

In de Wilhelminakerk gaat ds Marian van Giezen voor.

Om 17.00 uur is er een vesper in de Nicolaïkerk, waarin voorgaat ds Hans Koops en waaraan de Marcuscantorij meewerkt. Zie verder onder Vespers in Zuidoost. De Ouderensoos Marcuskerk heeft op 29 november 'eigen middag' met spelletjes en gezelligheid en wie weet komt de goedheiligman langs! Het begint om half drie in de grote Marcuszaal en we gaan door tot half vijf. De zaal gaat open om twee uur. Ook als u nog geen lid bent, bent u van harte welkom. Bij-

drage in de kosten: € 1,50. Wie behoefte heeft aan vervoer kan contact opnemen met Cor van Rijswijk, telefoon 2888 597.

Het lijkt nog ver weg, maar de voorbereidingen voor het kinderkerstfeest zijn al in volle gang. Als het goed is hebben alle kinderen van de Marcuskerk en de Nicolaïkerk een uitnodiging ontvangen om mee te komen zingen en spelen. Heb je de uitnodiging niet gekregen, maar wil je toch meedoen? Van harte welkom. Meld je even aan bij iemand van het kindereven-dienstteam. Het kinderkerstfeest wordt gehouden op kerstavond om 19.00 uur in de Marcuskerk. De repetities zijn op 9, 16 en 23 december van 11.30 tot 13.00 uur in de Marcuskerk.

Wilhelminakerk

Op 23 september is overleden de oud-predikant van de Wilhelminakerk, ds Marinus Gerrit Lieven den Boer, op de leeftijd van 87 jaar. Hij woonde aan de Karel Doormanlaan. Hij is ruim twintig jaar predikant van deze gemeente geweest. Diverse gemeenteleden hebben tot het laatst nog contacten met hem onderhouden. Zijn begrafenis heeft plaatsgevonden vanuit de Nicolaïkerk. Een door Nico van Egmond geschreven 'In Memoriam ds Den Boer' staat elders in dit blad.

Op 24 september is overleden Neeltje Johanna van Iperen-de Vries, op de leeftijd van 98 jaar. Jarenlang woonde zij in de Nassaustraat; de laatste jaren in zorgcentrum Swellengrebel. Nel van Iperen was lange tijd actief in de Hervormde Vrouwendienst van de Wilhelminakerk en als zodanig bij velen nog goed bekend.

Op 25 oktober is overleden Sinai-da Ploeger, op de leeftijd van 79 jaar. Ida Ploeger was een trouw bezoeker van de Wilhelminakerk en van de soos. Zij woonde in de Flidnerhof, de aanleunwoningen bij huize Swellengrebel. Kort geleden was ze in het ziekenhuis opgenomen en na de plaatsing van een pacemaker leek het beter te gaan. Maar plotseling bleek dat haar jarenlange diabetes toch zijn tol eiste en kwam het einde ineens onverwacht snel. Ida Ploeger was een vrouw die ondanks een nare jeugd en een aantal dramatische gebeurtenissen in haar leven toch vol goede moed telkens weer probeerde overall het beste van te maken. Haar doorzettingsvermogen en volhardendheid hebben haar in haar leven geholpen, maar soms ook dwars gezeten. In haar geloofsleven heeft ze, als gevolg van haar eigen ervaringen, geworsteld met het probleem van het kwaad en het lijden in de wereld. Toch maakte ze indruk met haar positieve instelling, waardoor ze vrienden voor het leven wist te maken. Ida heeft haar lichaam ter beschikking gesteld aan de wetenschap. Wij hebben haar in een dienst in de Wilhelminakerk herdacht.

Nicolaïkerk

Hemel en aarde beleven en bewegen

Zondag 25 november is de tiende zondag van de herfst. Ds Dirk Neven gaat voor in deze dienst en organist is Ko Zwanenburg. In deze feestelijke dienst zal de

doop worden bediend aan Bente, dochter van Bianca van Dijk, Chrisje, dochter van Andrea van Kuijl en Michel Veltman, Abel, zoon van Marianne en Robert Jan de Groot, Jens, zoon van Peter en Jolanda Jellema. We horen deze dienst opnieuw één van de grote 'waterverhalen' van Israël, namelijk het verhaal van Noach en de grote vloed (Genesis 6-9). Zondag 2 december, Eerste Advent, is ds Dirk Neven opnieuw de voorganger. Het is een speciale cantatedienst in de stijl van Lessons and Carols' uit de Engelse traditie De Nicolaïcantorij en de Capella di San Nicolai onder leiding van Ko Zwanenburg werken mee. Organist is Berry van Berkum. Meer informatie staat elders in dit nummer.

Om 17.00 uur is er een vesper in de Nicolaïkerk. Zie verder elders in dit nummer.

Pniëlkerk – Triumfatorkerk (West)

Zondag 25 november herdenken we in beide kerken de gemeenteleden die het afgelopen kerkelijk jaar zijn overleden. In de Pniëlkerk gaat ds Pieter van Winden voor, in de Triumfatorkerk ds Piet Pannekoek, emeritus-predikant uit Odijk. Familieleden van de gestorvenen zijn uitgenodigd deze viering mee te maken. Op de eerste adventszondag is er een gezamenlijke dienst in de Triumfatorkerk, waaraan tevens de Life Word Christians gemeente deelneemt en misschien ook PERKI. De voorganger is ds Van Winden en de dienst staat mede in het teken van de Culturele Karavaan, zie het artikel daarover elders in dit blad.

Maandag 26 november is de eerste van drie avonden 'Ik ook van jou!'. Bedoeld voor 'stellen', om na te denken over hoe je samen door het leven gaat, hoe je communiceert en hoe je omgaat met verschillen, ook op het gebied van geloof en ongeloof. Voor deze groep is aanmelding vooraf bij Pieter van Winden noodzakelijk. Dinsdag 27 november belegt DMO-ouderwerker Irene Stok een informatieavond over het maatjesproject dat DMO wil opzetten voor het ouderbezoekwerk. Juist door de kleinschaligheid is deze vorm van onderling pastoraat haalbaar voor iedereen, dus komt allen (oud en jong)!

In de Utrecht Lezing van woensdag 28 november vertelt Lieke Taks hoe het kerstverhaal in de loop van de geschiedenis is afgebeeld in de kunst (zie de aankondiging elders in dit blad). 's Avonds is de eerste oecumenische adventsvesper, om 19.00 uur in de Dominicuskerk. Ook is er, opnieuw in het kader van de Culturele Karavaan, in Hart van Noord een gesprek tussen vertegenwoordigers van verschillende religies over het thema 'Licht'. Ten slotte, nu de Ghanese delegatie eindelijk toch toestemming heeft gekregen om Utrecht in december te bezoeken, moet er veel geregeld worden in korte tijd. Het Ghana comité kan hierbij (jo)uw hulp goed gebruiken! Meer informatie bij Arja Smits. Zie ook de voorpagina.

vervolg op pagina 9

kerk in de stad

Lezer, maar geen abonnee?

Met deze bon verzekert u zich elke twee weken van actueel Utrechts kerknieuws. Oecumenisch van geest, inspirerende verhalen van stadgenoten en volop aandacht voor de rijke christelijke cultuur van onze stad!

Ja, noteer mij voor € 30 per jaar – tot wederopzegging – als abonnee van Kerk in de Stad.

Dhr/mevr/fam. voorletter(s):
naam:
straat en huisnummer.
postcode
woonplaats:
telefoonnummer (i.v.m. controle)

Stuur de bon in een gefrankeerde envelop naar
Kerk in de Stad, Eykmanlaan 433, 3571 JR Utrecht.
of stuur een e-mail naar abonnement@protestant-utrecht.nl

U ontvangt Kerk in de Stad per post elke twee weken thuis.

HULPVERLENING

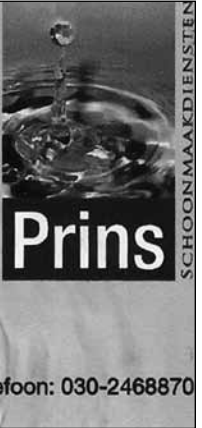
Wilt u uw verhaal kwijt?
Iets bespreken?
Persoonlijk contact?
Wij hebben altijd tijd
voor een gesprek of chat:

- Vertrouwelijk
- Anoniem
- 24 uur per dag

Sensor
Utrecht
DAG EN NACHT AANDACHT

030 - 294 33 44 0900 - 0767 (€ 0,05 p.m.) www.sensor.nl

Prettig
professioneel!

Prins
SCHOONMAAKDIENSTEN

www.prinsbv.eu

Schaverijstraat 37 | 3534 AS Utrecht | telefoon: 030-2468870

TRÖST
AGENDA

alting & partners
uitvaartonderneming

DECEMBER

Di. 4	Workshop 'Mandala tekenen' Luisteren naar je kleurstemming	10.00 - 13.00
Zo. 16	Rouwcafé: Thema 'Taal van troost' met dichter Ruben van Gogh	15.00 - 17.00

Zie voor meer informatie, opgave en kosten: altinguitvaart.nl/trost.
U kunt ook bellen: 030 238 00 38.

Tröst is een initiatief van alting & partners uitvaartonderneming.
030 238 00 38 dag en nacht bereikbaar

Omdat ieder persoon
bijzonder is...

barbara
uitvaartverzorging

Tel. (030) 296 66 66 barbarauitvaart.nl
Egginklaan 51 Utrecht Nieuwe Vaart 5 Vleuten

Ouwerkerk
Uitvaartzorg Utrecht

 (030) 261 55 73 - www.ouwerkerk-uitvaart.nl

'KidSjes'

GEZOCHT

Ik ben op zoek naar iemand die mij, in mijn eigen auto, bij slecht weer of als het donker is, naar een kerkelijke bijeenkomst wil brengen, meestal buiten de stad, 's avonds of op zondagmorgen.
Als u/je dat leuk vindt kunt u/je in ruil zo af en toe mijn auto gebruiken.
Nine Meynen, 030 231 96 55/ ninemeynen@xs4all.nl

TUINAANLEG

Hoveniersbedrijf
TUINLAND

Voorjaarklaar maken van uw tuin. Tevens rooien van bomen. Ook voor uw straatwerk, schuttingen en graszoden. U de klus, wij de kennis.
www.tuinensierbestrating.nl
Tel.030-6865858
mob. 06-55713383

Huishoudelijke hulp

Medewerker van het kerkelijk bureau vertrekt in 2013 naar het buitenland.

Daardoor raken de twee zussen uit een groot gezin van Marokkaanse afkomst die zijn huis een keer per 2 weken keurig schoonmaken zonder bijverdienste te zitten.

Heeft u een betrouwbare goede huishoudelijke hulp of schoonmaakster nodig, neem dan contact met hen op,
tel.: 06-19183137

Reisboekhandel
INTERGLOBE
Reisgidsen

Landkaarten (overzichtskaarten en deelkaarten van - bijna - alle landen ter wereld

*

Vinkenburgstraat 7
3512 AA Utrecht
telefoon 030-2340401

www.boekentafels.nl

**De mensen achter
Uitvaartverzorging H. Agterberg**

*"Mijn naam is Gert Jan Daalhuisen,
directeur van Uitvaartverzorging
H. Agterberg in Utrecht.
Al 100 jaar verzorgen wij
complete begrafenissen en crematies.*

*Met al uw wensen wordt rekening
gehouden. De overledene kan
bijvoorbeeld worden overgebracht
van het woonhuis of ziekenhuis
naar ons sfeervol ingerichte
uitvaartcentrum aan de
Wolter Heukelslaan 50-51 te Utrecht.
Maar thuis opbaren kan natuurlijk ook.*

*Ons team van professionele medewerkers regelt dat
allemaal. Ons uitvaartcentrum is daarom
7 dagen per week bereikbaar
- zowel overdag als 's nachts - om bij overlijden
direct hulp te bieden."*

Uitvaartverzorging H. Agterberg
Wolter Heukelslaan 50-51
3581 ST Utrecht
telefoon **(030) 251 09 82**
Internet: www.agterberg.nl

Altijd directe hulp bij overlijden

REPARATIE

**Klokkenatelier
Jan Haasnoot**

Voor al uw klokken en barometers
(reparatie en verkoop)
Vleutenseweg 320,
Utrecht.
Tel: 030-6034247
www.klokken-barometers.nl

Boerderij Mereveld
PARTY & EVENEMENTENVERZORGING
SINDS 1938

**BRUISENDE BEDRIJFSEVENEMENTEN
ROMANTISCHE HUWELIJSFEESTEN
VERRASSEND ENTERTAINMENT
STIJLVOLLE BUFFETTEN EN DINERS**

Boerderij Mereveld ademt de sfeer van het landelijk leven van rond het jaar 1900 en ligt toch op slechts enkele minuten van Utrecht-centrum. Zoekt u naar een sfeervolle locatie waar vakmanschap en creativiteit het succes van uw bedrijfsfeest, bruiloft of diner garanderen?
Wij heten u van harte welkom!
Capaciteit 25-500 personen, parkeren geen probleem, makkelijk te bereiken

Inlichtingen of documentatie?
Belt u ons:
Tel. 030 - 251 47 80 Fax 030 - 254 34 23
Mereveldseweg 9 3584 LH Utrecht
www.boerderijmereveld.nl

Voor een bescheiden bedrag komt u in meer dan 4000 gezinnen, plm. 10.000 lezers.
advertenties@protestant-utrecht.nl.

**Woninginrichting
Ter Hoeve**

Voor meubelovertrekken en meubelreparaties
Bel: (030) 26 17 605
en wij komen langs voor prijsopgaven.

*Afscheid.
Een mensenleven waardig.*

Het overlijden van een dierbare is een ingrijpende gebeurtenis. Gevoelens van verdriet, woede, pijn en gemis strijden om voorrang. In de periode vlak na het overlijden is het soms moeilijk om de gedachten goed op een rij te krijgen. Dan is het goed als er iemand is die u zaken uit handen kan nemen, zonder de regie over te nemen.

Voortgekomen uit de Protestantse Kerken in Utrecht zijn de waarden van de kerk nog steeds actueel voor onze dienstverlening. Wij zijn een kleinschalige organisatie, waarin een persoonlijke benadering

centraal staat. Voor directe hulp na overlijden zijn wij persoonlijk dag en nacht telefonisch bereikbaar. PCB Uitvaartzorg heeft ook een InformatieCentrum in Nieuwegein-Zuid aan de Dorpsstraat 6. U kunt zich hier vrijblijvend laten informeren over uitvaartverzorging, nazorg en gedachtenisvormen. Het InformatieCentrum is dinsdag, donderdag en vrijdag geopend van 10.00 tot 16.30 uur. Een afspraak maken op andere dagen of bij u thuis is ook mogelijk. PCB Uitvaartzorg organiseert regelmatig lezingen en exposities.
Meer informatie vindt u op: www.pcb-uitvaart.nl.

PCB
UITVAARTZORG

David van de Waal · Tineke Ouwerkerk · Liesbeth Kramer · Peter van Bennekom

Donaudreef 25	3561 EL Utrecht	Telefoon [030] 262 22 44	dag en nacht
Dorpsstraat 6	3433 CH Nieuwegein	Telefoon [030] 605 16 30	dag en nacht

Alle kerkgebouwen zijn toegankelijk voor rolstoel-gebruikers. Kerkgebouwen aangegeven met * zijn voorzien van een aangepast toilet.

02-12 1^e Advent

protestantse kerken binnen de PGU

Bethelkerk *
De M. Keizerlaan
Diensten: 10.00 u.
25-11 mw.ds T. Zijlstra, Utrecht, herdenking overledenen
02-12 mw.ds T. Zijlstra, Utrecht

Domkerk *
Domplein
Diensten: 10.30 u.
25-11 ds J. Kronenburg
02-12 ds N.J. de Jong-Dorland
Vespers, 19.00 u.
25-11, 02-12

Evang.-Lutherse kerk
Hamburgerstraat
Diensten: 10.30 u.
25-11 mw.ds C. van Opstal en mw.ds C. Karrer, gedachtenis van gestorvenen
02-12 mw.ds C. van Opstal, viering Heilig Avondmaal

Evang.-Lutherse kerk De Wartburg
Kennedylaan
Diensten: 10.00 u.
25-11 mw.ds K. Storch
02-12 mw.ds A. van der Schrier

Jacobikerk *
St. Jacobsstraat
Diensten: 10.00 u.
25-11 ds A. Markus
02-12 ds A. Markus
Diensten: 17.00 u.
25-11 ds H. van Wijnen
02-12 ds A. Markus
19.30 u. ds A.J. Zoutendijk, Open Dienst

Janskerk *
EUG Oek.
Studentengemeente
Janskerkhof
Diensten: 11.00 u.
25-11 past.mw. M. Milder, m.m.v. het Janskoor
02-12 mw.ds J. Nottelman

Johannescentrum *
M. van Parmadreef
Diensten: 10.30 u.
25-11 mw. A. Barnhoorn, dienst van Schrift & Tafel
02-12 ds H. Zeldenrust

Marcuskerk *
Wijnsteinlaan
Diensten: 10.00 u.
25-11 ds J.S. Koops, m.m.v. cantorij
02-12 ds J.S. Koops
17.00 u. vesper, m.m.v. cantorij

Nicolaïkerk *
Nicolaaskerkhof
Diensten: 10.00 u.
25-11 ds D. Neven, doop-dienst
02-12 ds D. Neven, cantatiedienst
17.00 u. vesper

Nieuwe Kerk *
Bollenhofsestraat
Diensten: 10.00 u.
25-11 ds B.C. van Wieren, gedachtenisdienst
02-12 ds B.C. van Wieren

Oranjekapel *
Amsterdamsestraatweg
Diensten: 10.00 u.
25-11 dr. E. Postma
02-12 mw.ds A. van 't Spijker

Pieterskerk, Eglise Wallonne
Pieterskerkhof
Diensten: 10.30 u.
25-11 Pr. L. Hamrat
02-12 Pr. D. Ribs

Pniëlkerk *
Lessinglaan
Diensten: 10.00 u.
25-11 ds P. van Winden
02-12 dienst in Triumfatorkerk

Roobolkapel
Corn. Roobolstraat
Diensten: 10.00 u.

Triumfatorkerk *
Marco Pololaan
Diensten: 09.45 u.
25-11 ds P. Pannekoek, Odijk
02-12 ds P. van Winden, gez. dienst

Tuindorpkerk *
Van Riellaan
Diensten: 10.00 u.
25-11 ds P.J. Rebel, gedachtenisdienst
02-12 ds N. den Bok

Wilhelminakerk *
Hobbemastraat
Diensten: 10.00 u.
25-11 dienst in Marcuskerk
02-12 mw.ds M. van Giezen

andere kerken

Baptisten Gemeente Utrecht 'Silo'
Herenstraat 34-36
Diensten: 10.00 u.
25-11 mw.ds W. Bakkes
02-12 dhr. J. Boeschoten

Doopsgezinde Gemeente*
Oudegracht 270
Diensten: 10.00 u.
25-11 mw.ds A. van der Zijpp en ds A.J. Noord, gedachtenisdienst, viering Avondmaal
02-12 mw. ds A. van der Zijpp

Geertekerk, * Remonstrantse Gemeente
Geertekerkhof
Diensten: 10.30 u.
25-11 ds F. Kruyne
02-12 ds H. Siebrand

Gemeenschap Wladimirskaja Zorgcentrum Hart van Lombok
Kanaalstraat 197
Diensten: 10.30 u.
25-11 geen viering
02-12 geen viering

Kerk van de Verkondiging van de Moeder Gods
Springweg 89
Diensten: 09.00 u.
25-11 25^e Zondag na Pinksteren
02-12 26^e Zondag na Pinksteren

Holy Trinity Church
Van Limburg Stirumplein
Diensten: 10.30 u.
25-11 Sung Eucharist, Rev. C. Nicholls
02-12 All Age Worship with Holy Communion, Rev. P. Cousins

Huis van Vrede
Hart van Noord school, Geallieerdenlaan
Diensten: 11.00 u. met Marokkaans ontbijt
25-11 dhr. C. Bakker
02-12 dhr. H. Bouma

ICF Utrecht
Mattheuskerk
Hendrika van Tussenbroeklaan 1a
Diensten: 14.00 u., engels-talig
25-11 J.H. Bonhof
02-12 J.W. Wüllschleger, viering Heilig Avondmaal

Jeruëlkapel, *
Vrije Evangelische Gemeente Ivoordreef
Diensten: 10.00 u.
25-11 ds Spee
02-12 ds F. Daane, Nijverdal

Leger des Heils
Schooneggendreef 27H
Diensten: 10.00 u.
25-11 luit. M. Potters
02-12 maj. F. Westmaas en maj. W. Graafland

Nederlands Gereformeerde Kerk
Jeruzalemkerk
Troosterlaan
Diensten: 09.30 u.
25-11 ds M. Janssens, herdenking overledenen
02-12 ds M. Janssens
Diensten, 17.00 u.:
25-11 ds H. de Bruijne, viering Heilig Avondmaal
02-12 onbekend

Oecumenische onderweg-kerk Blauwkapel
Kapeldwarsweg
02-12 15.00 u. past. B. van Empel, m.m.v. dhr. E. Vliem: orgel, mw. C. Magnus: dwarsfluit, dhr. H. Martens: gitaar

Oud-Katholieke Parochie Utrecht Ste Gertrudis
Willemsplantsoen 2
Diensten: 10.00 u.
25-11 laatste zondag na Pinksteren, past. B. Wallet
02-12 10.00 u. eerste zondag van de Advent, pr. H. Lippe, Gouda
16.00 u. vespers voor Advent, met schola cantorum

ziekenhuizen

AZU Stiltecentrum
Heidelberglaan
Diensten: 10.00 u.
25-11 past.mw. M. Wisse
02-12 mw.ds M. van Steenbeek

Diakonessenhuis
Bosboomstraat
Diensten: 10.00 u.
25-11 past. L. Moll
02-12 ds I. Haijink

St. Antonius ziekenhuis (voormalig Mesos) locatie Oudenrijn
van Heuven Goedhartlaan
Diensten: 10.00 u.
25-11mw.ds N.Th. Overvliet
02-12 mw.ds I.M. Kool

St. Antonius ziekenhuis (voormalig Mesos) locatie Overvecht
Parandreef
Diensten: 10.30 u.
25-11 mw. C. Koek
02-12 past. W.A. Smit

Willem Arntsz Huis
Lange Nieuwsstraat
Diensten: 10.30 uur
25-11 past. B. van Empel
02-12 past. mw. K. van Roermund

zorgcentra

Alb.van Koningsbruggen
Beneluxlaan
Diensten: 10.30 u.
25-11 mw. S. Baayen
02-12 RK

De Lichtkring
Eykmanlaan
Diensten: 17.00 u.
25-11 mw. W.Winkel, dienst van Schrift & Tafel
02-12 ds W.S. Duvekot

Rosendael
Indusdreef
Diensten: 10.45 u.
25-11 mw. A. Oldenziel, dienst van Woord & Tafel
02-12 onbekend

Swellengrebel
Burg. F. Andreaelaan
Diensten: 10.00 u.
25-11 ds C. Bouman
02-12 onbekend

Tamarinde
Neckardreef
Diensten: 10.30 u.
25-11 v.d. Klij- van Wijnbergen
02-12 mw. A. Dubois

Tolsteeg
Saffierlaan
Diensten: 10.30 u.
25-11 RK dienst
02-12 dhr. G. Krul, dienst van Schrift & Tafel

Parc Transwijk
vanaf 1 dec.: De Hof 16
Diensten: 10.30 u.
25-11 drs. J. Bouma
02-12 ds W.S. Duvekot

Tuindorp-Oost
Winklerlaan
Diensten 10.00 u.
25-11 pr. P. Koper s.j.
02-12 dhr. L. Moll

Zuylenstede
Perudreef 8
Diensten: 10.00 u.
25-11 dhr. C.A.M. Vernooij
02-12 ds J.E. Riemens

door-de-week

Getijdegebeden in de Domkerk
Maandag
7.00 uur Ochtendgebed
Maandag t/m zaterdag
12.30 uur Middaggebed
Zondag en woensdag
19.00 uur Avondgebed

Kapel Hoog Catharijne
Godebaldkwartier
Diensten ma. t/m vr.: 12.45–13.00 u
Zaterdag 11.00 u. eucharistie

VRIDAG
't Huis aan de Vecht
Costa Ricadreef
Dienst: 19.30 u.
07-12 dhr. G.J. Kroon

Zorgcentrum de Bijkershoek
Van Bijkershoeklaan
Diensten: 15.00 u.

ZATERDAG
Axion locatie Dr. J.N. Voorhoeve
Van Heuven Goedhartln 3
Diensten: 10.30 u

Wolvenplein gevangenis
Wolvenplein
Diensten: 10.45 u.

huwelijken

Vrijdag 30 november
Domkerk
Domplein
14.00 uur ds N.J.de Jong-Dorland
Bruidspaar I. Sanders & W. Bulsink

Oranjekapel
Zondag 25 november, de laatste zondag van het kerkelijk jaar, gaat dr Maarten Wisse voor in de Oranjekapel; aansluitend trekken wij naar de Rafaëlkerk om pastor Peter van Kessel de hand te drukken (zie elders in deze krant). Zondag 2 december, Eerste Advent, geven wij weer ruimte aan het jaarthema 'wijk in de kerk'. In en na de dienst zal er ruimte zijn voor Youth for Christ, in het bijzonder voor hun jongerenwelzijnswerk The Mall in de Lessepstraat. Voorganger is ds Auli van 't Spijker-Niemi.

AGENDA

zaterdag 24 november
10.00 uur Jacobikerk, Alphadag
15.30 uur Domkerk, Zaterdagmiddagmuziek met Domcantorij

zondag 25 november
11.00 uur Rafaëlkerk (Overvecht), eucharistie met afscheid Peter van Kessel
14.00 uur hoek Nieuwe Gracht Agnietenstraat, start diaconale wandeling tegen armoede
17.00 uur Janskerk, Choral Evensong met Schola Davidica
20.30 uur Dominicuskerk (Palestrinalaan), Kenniscafé met prof.dr. Anne-Marie Korte

maandag 26 november
20.00 uur Jacobikerk, studentenavond over gebedsverhoring, met ds Arjan Markus

woensdag 28 november
14.00 uur Pniëlkerk, Utrecht Lezing 'Kerst in beeld' met drs. Lieke Taks-Oude Vrielink
20.00 uur Huis in de Wijk (Tuindorpkerk), avond over voedselbank met buurtpastor Erna Treurniet
20.00 uur Jacobikerk, slotavond Alpha-cursus

donderdag 29 november
14.30 uur Marcuskerk, ouderensoos
19.30 uur Academiegebouw Domplein, literaire avond met prof. Buikema en dichter Lie

zaterdag 1 december
15.30 uur Domkerk, Zaterdagmiddagmuziek met Domorganist Jan Hage
16.45 uur Domkerk en omgeving, Adventsluiding Dومتoren
19.30 uur Janskerk, Henri Nouwen-lezing met Antoine Bodar

zondag 2 december
10.00 uur Nicolaïkerk, Eerste Advent met Lessons and Carols door Cappella di San Nicolaï en de Nicolaicantorij
17.00 uur Nicolaïkerk, vesper
19.30 uur Nicolaas-Monicaparochiekerk, avondgebed voor Advent
19.30 uur Geertekerk, Bachcantatedienst (Magnificat)
19.30 uur Jacobikerk, Avonddienst (voorheen: Open dienst)

vrijdag 7 december
18.00 uur Bethelkerk, Kerst- en wintermarkt wijkgemeente Zuilen

zaterdag 8 december
10.00 uur Bethelkerk, Kerst- en wintermarkt
16.30 uur Triumfatorkerk, Culturele Caravaan met 'In the spirit of', Sacred songs en 'Eat and Meet'

zondag 9 december
13.00 uur Janskerk, bespreking gedichten onder leiding van Harry Pals

LEESROOSTER

De komende weken vermeldt het leesrooster van het Nederlands Bijbelgenootschap de volgende bijbelgedeelten:

zo 25 nov	Marcus 13:14-23
ma 26 nov	Marcus 13:24-37
di 27 nov	Op. 2:1-7
wo 28 nov	Op. 2:8-11
do 29 nov	Op. 2:12-17
vr 30 nov	Op. 2:18-29
za 1 dec	Op. 3:1-6
zo 2 dec	Op. 3:7-13
ma 3 dec	Op. 3:14-22
di 4 dec	2 Tess. 3:1-5
wo 5 dec	2 Tess. 3:6-18
do 6 dec	Zacharia 9:1-8
vr. 7 dec	Zacharia 9:9-17
za. 8 dec	Zacharia 10:1-5a

vervolg van pagina 9

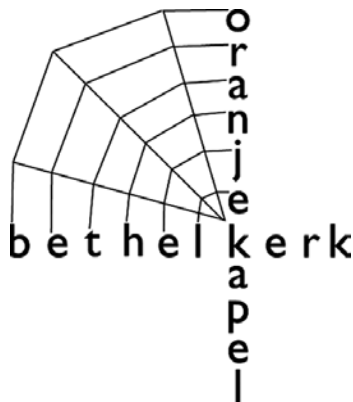

In alle geledingen van de kerk wordt er al weer naar Advent toegewerkt. Voordat het echter zo ver is wordt eerst het jaar afgesloten. Op 25 november is er de jaarlijkse gedachtenisdienst. In deze dienst worden alle mensen die het afgelopen jaar zijn overleden en deel uit maakten van de Tuindorpkerk-gemeente herdacht. Daarnaast is er voor iedereen de mogelijkheid om

zelf iemand te herdenken. Dit kan door middel van het aansteken van een lichtje in de dienst. U hoeft dit niet van te voren aan te geven. De dienst begint om 10.00 uur en wordt geleid door dominee P. J. Rebel.

De week daarop start ds N. Den Bok met ons de viering van Advent. Op woensdag 28 november komt buurtpastor Erna Treurniet, op uitnodiging van de diaconie vertellen over haar ervaringen bij de voedselbank in Overvecht. Dit is in Huis in de Wijk en begint om 20.00 uur, einde rond 22.00 uur.

Zuilen (Bethelkerk en Oranjekapel)

23 NOVEMBER
2012

FESTIVALTHEMA IS DIT JAAR: 'LICHT'

Culturele Karavaan in de Triumfatorkerk

Henno Willering

De Culturele Karavaan is een intercultureel festival dat door Nederland trekt. Eerdere edities vonden plaats in Zeeland, Rotterdam en Utrecht Overvecht (2011). Dit najaar strijkt Culturele Karavaan weer neer in Utrecht, nu in de kleurrijke wijk Kanaleneiland. Op zaterdag 8 december staat het festival in de Triumfatorkerk aan de Marco Pololaan. Het begint om half vijf.

Dit jaar is het festivalthema: 'Licht'. Licht heeft iets magisch en staat in veel religies symbool voor het goddelijke. Licht staat centraal in onder andere het hindoeïstische Divalifeest, in de christelijke Adventtijd, het joodse Chanoeka-feest, bij moslims in de lichtverzen uit de Koran en de boeddhisten kennen het verlichtingsstreven. Licht is een inspiratiebron voor allerlei rituelen, schitterende gedichten, liederencycli, dansen en visuele kunst. In het programma van Culturele Karavaan spelen wijkbewoners een grote rol. Kanaleneiland

* Poster van de Culturele Karavaan, ontworpen door Nevel Karaali.

herbergt veel verborgen talent en artiesten. Festivalproducent Culture Connection is naar hen op zoek gegaan binnen de verschillende religieuze gemeenschappen, culturele organisaties

en scholen die Kanaleneiland kent. Het thema Licht sprak hen aan en op dit moment bereiden jonge talenten, artiesten en cateraars van diverse achtergronden een festivalbijdrage voor.

Burgemeester Wolfsen opent het programma om half vijf waarna diverse optredens plaatsvinden:

- de première van een gloednieuwe *Sacred Songs* onder leiding van stemkunstenares Monica Akihary. *Sacred Songs* brengt de mooiste stemmen van Kanaleneiland samen in een compositie met onder andere Ghanese gospel, Marokkaanse anasheed, koran-recitatie, zang uit de Indonesische kerk en joodse liederen;
- *In The Spirit Of*, een talentenshow waarin jonge wijkbewoners hun kunsten tonen;
- *Eat & Meet*, een dialoogmaaltijd, waarbij wijkcaterars hapjes uit allerlei wereldkeukens serveren.

Voorafgaand aan het festival trekt de Culturele Karavaan al door Kanaleneiland en vinden er voorproefjes van het programma plaats, bijvoorbeeld op 23 november in Resto van Harte. Op de website www.culturelekaravaan.nl vindt u alle informatie. Kaarten zijn te bestellen bij diaken Diny Ulaen of bij Vivant-Veldhuizen in het Winkelcentrum Kanaleneiland.

Pauselijke onderscheiding voor vrijwilliger kerkmusicus en zorgpastor Jos Hettinga

Werend Griffioen

Jos Hettinga kreeg zondag 11 november na een feestelijke eucharistie rond Sint Maarten door vice-voorzitter Hans Heijs van de Utrechtse Martinus Parochie de versierselen opgespeld die bij de onderscheiding *Pro Ecclesia et Pontifice* horen.

Paus Benedictus XVI heeft Hettinga die toegekend vanwege diens verdiensten voor de kerkmuziek in Nederland en Vlaanderen, zijn veertigjarige vrijwilligerswerk als dirigent van diverse koren in de Martinus Parochie en de methode die hij als pastor van het Utrechtse verpleeghuis Rosendael ontwikkelde om via religieuze afbeeldingen communicatie tot stand te brengen met dementerende en afatische patiënten.

Een beduusde Jos Hettinga zei over de pauselijke onderscheiding dat die als een "complete verrassing" kwam. Want een week eerder ontving de decorandus uit handen van de Utrechtse burgemeester Aleid Wolfsen de onderscheiding Ridder in de Orde van Oranje Nassau.

* Jos Hettinga op twee zondagen achter elkaar gedecoreerd: op 4 november als Ridder in de Orde van Oranje Nassau (zie vorige Kerk in de Stad), op de naamdag van Sint Maarten met de pauselijke onderscheiding *Pro Ecclesia et Pontifice* (foto Werend Griffioen).

kerk in de stad

IS EEN UITGAVE VAN DE PROTESTANTSE GEMEENTE UTRECHT EN VERSCHIJNT ALS REGEL EENS IN DE VEERTIEN DAGEN

REDACTIE

Elly Bakker, Dina Bouman-Noordermeer, Denise Dijk, Sietske Gerritsen, Arie Moolenaar, Frans Rozemond (DMO)

HOOFDREDACTEUR

Peter van der Ros

REDACTIEADRES

Eykmanlaan 433,
3571 JR Utrecht
telefoon 2737 542
fax 271 2888
email: kerkindestad@protestant-utrecht.nl

Kopij kerkdiensten mailen naar: preekrooster@protestant-utrecht.nl

WIJKCORRESPONDENTEN

Citypastoraat Domkerk: Bram Schriever. Eglise Wallonne: Anneke van Steenwijk. EUG (Janskerk): Remco Hoff. Jacobikerk: Stevien Gardenier. Marcus-Wilhelminawijk: Anne-Marie Rutgers. Nicolaïkerk: Steven Slappendel. Nieuwe Kerk: Karin Oostenbruggen. Overvecht: Anneke de Klerk. West (wijkgemeente Pniëlkerk-Triumfatorkerk): Henno Willering. Tuindorpkerk: Jan Verkerk. Zuilen (Oranjekapel): Annemieke Schuur, (Bethelkerk): Tineke Zijlstra.

SLUITINGSTIJD

Tien dagen voor verschijning, berichten negen dagen voor verschijning 10.00 uur.

ADMINISTRATIE

Eykmanlaan 433,
3571 JR Utrecht
telefoon 2737 542
abonnement@protestant-utrecht.nl. Voor een abonnement op Kerk in de Stad vragen wij per adres een bijdrage van 30 euro per jaar in de productie- en verzendkosten. Elk jaar ontvangt u in april een acceptgiro om de betaling te voldoen.

ADVERTENTIES

Eykmanlaan 433,
3571 JR Utrecht
telefoon 2737 542
Tarief op aanvraag, sluitingstijd tien dagen voor verschijning. Rouwadvertenties tot vrijdag voor verschijnen, per fax 084 -739 2945. Digitaal aanleveren van advertenties kan ook: advertenties@protestant-utrecht.nl.

BANKRELATIE

Kerk in de Stad te Utrecht
ING 766042.

GRAFISCHE VERZORGING

theologische uitgeverij Narratio®, Gorinchem
www.narratio.nl